

AB KAMUOYUNDAKİ, TÜRKİYE KONUSUNDA YANLIŞ BİLGİYE DAYALI TEMEL HATALAR:

Mesut YILMAZ

1. Nüfus : “Türkiye’nin nüfusu çok yakında 100 milyonu geçecek”

Türkiye aleyhine en fazla kullanılan argüman nüfus argümanıdır. Türkiye’nin hem nüfusu olduğundan fazla gösterilmekte, hem de nüfus artış hızı.

Türkiye’nin nüfus artış hızının 1.8’e düştüğünü ve giderek düşmeye devam ettiğini Avrupa’da kimse görmek istemiyor. Buna bağlı olarak geleceğe ilişkin eski nüfus projeksiyonlarının da geçersiz hale geldiğini kimseye anlatamadık... Ne yazık ki, nüfusumuzun bugünkü 67 milyon seviyesinden otuz yıl içinde 85 milyon civarına, yani Almanya seviyesine çıkacağına dair veriler, AB medyası ve siyasi analizlerine yeterince temel olamamakta.

Ayrıca, Türkiye’nin tam üyelik süreci uzun yıllar gerektiriyor. Bu arada AB de iç yapısında değişerek, yeni bir geniş nüfuslu üyeyi daha rahat alabilecek konuma gelecek.

Yaşlı Avrupa’nın uzun vadede göçe ihtiyacı olacağını herkes kabul etmektedir. Avrupa’nın düşen doğum oranı Türkiye’nin genç ve dinamik nüfusuna ihtiyaç duyuyor. giderek yaşlanan nüfusu ile Avrupa, zaten yakın gelecekte bir gençlik aşısına zorunlu olarak ihtiyaç duyacaktır. Türkiye’nin üyeliği, bu aşının bünye içinde gerçekleşmesini sağlayacaktır. Böylece, dışarıdan gelebilecek yoğun akımların yol açacağı bir çok sorun kendiliğinden çözülmüş olacaktır.

Diğer yandan önemli olanın Türkiye’nin genç nüfusunun fazlalığı değil de, bu genç nüfusun AB istihdam politikalarına uygun yetiştirilmesi olduğunu herkes görmezden geliyor.

2. Göç : “Türkiye’nin AB üyeliği, göçmen akımı sonucunu doğurur”.

AB’nin Türkiye’ye dair şüphelerinde gerçek dışı yönler var. Türklerin iş aramak için Avrupa’ya milyonlar halinde akın edecekleri ve Avrupa’nın düzenini bozacakları korkusu gülünçtür. Uygulamada onarılması gereken tüm ekonomik ve siyasi sistem göz önüne alındığında Türkiye’nin tam üyeliği zaman alacaktır. Bu süre zarfında Türkiye’nin birçok açıdan farklı bir ülke haline gelmesi muhtemeldir.

AB’de Türkiye’nin dahil olmasına karşı olanlar bu korku kompleksi ile oynamaktan hoşlanırlar. Örneğin, Türk gurbetçilerinin Viyana’daki üçüncü kuşatmasının tam hız ile ilerlediğinden bahsediyorlar; Bir de Türkiye AB’ye girdiği zaman bunu durdurmanın mümkün olmayacağını ve tüm Avrupa’nın Türklerle dolacağını söylüyorlar. Ancak, bugüne kadar yapılan genişlemeler bir göçe neden olmadı ve yeni genişleme süreci de bunun bir kanıtıdır.

Karşı olanların verdikleri bir başka argüman ise Türkiye’nin bir sefalet yuvası olduğu ve AB’nin bu yükü kaldıramayacağı şeklinde dile getiriliyor. Bu konuda da gelişmekte olan bu ülkenin potansiyeli gözlerden kaçıyor.

Tüm kamuoyu yoklamalarında, AB vatandaşlarının Türkiye'nin AB üyeliğine karşı çıkan kesiminin (ortalama %55) en başta gelen gerekçesi, aslında bir mantık hatasına dayanıyor. Çünkü bugün söz konusu olan uzun bir müzakere sürecinin başlamasıdır. Bu sürecin sonucunda, çalışanların serbest dolaşımı gibi sorun olmaya devam edebilecek alanlarda on-onbeş yıllık geçiş dönemlerinin kararlaştırılması olağan. Dolayısıyla yirmi yıldan daha fazla bir süre sonra gündeme gelecek bir sorunun, bugün AB kamuoyunun olumsuz tavrına temel olarak, siyasi yaklaşımları etkilemesi çok yanlış bir denklem oluşturmaktadır.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliğine karşı öne sürülen görüşlerden biri daha, halkın korkularına hitap etmektedir: Türk göçmen seli tehdidi. Ülkelerinin AB'ye girmesinden sonra ne İspanyollar, ne Portekizliler ne de Yunanlar öteki üye ülkelere göç etmişlerdir. Bu tür felaket tellallıkları o zaman da yapılmıştır.

Bu tür basma kalıp görüşler, Orta ve Doğu Avrupa ülkelerine uygulanan vize zorunluluğunun kaldırılması sırasında da ortaya atılmıştı. O zamandan beri milyonlarca Polonyalı, Macar ve Çek, Almanya'ya sel gibi geldi mi?

AB'ye üyelik vizyonu, bu ülkelerin insanlarını vatanlarında tutmuştur. İnsanları ülkelerinden dışarıya sürükleyen şey umutsuzluktur. Bundan da şu sonucu çıkarmak gerekir:

Türkiye'nin AB üyeliği için en fazla çaba harcaması gerekenler, Türklerin Türkiye'de kalmasını isteyenlerdir.

“Almanya otuz yıldır göç eden Türklere muhatap. Ve Türklerin sorumlu tutulmadıkları çok az şey var. Evlerin yetmezliği, kadınların baskı altında tutulması, yasalara aykırı davranılması ve kentlerdeki şiddet, işsizlik, siyasi radikalizm ve eğitim seviyesinin düşüklüğü. Almanya'da, Türklerin sorumlu tutulmadıkları neredeyse hiç bir toplumsal sorun yok.

Tabii ki mevcut Türk resminin gerçekle çok az bir ilgisi var. Çünkü, geri kalmışlık, asosyal, zorba ve uyum sağlayamama kelimeleri ile en iyi şekilde ifade edilebilen Türk resminin oluşturulması, bir çok Almanın yüzyıllardır kendini bulmasına yardımcı oluyor. Almanlar, ancak Türklere aralarındaki ayırımı koyduklarında kendilerini olmak isteyip de olamadıkları gibi hissedebilirler; dünya görüşü açık, sivil, modern ve çok lisanlı bir ülke. Türk tehdidi aynı zamanda önceden kestirilemeyen meslekleri de beraberinde getiriyor. Franz Schönhuber, Gerhard Frey, Helmut Kohl, Heinrich Lummer ve Roland Koch gibi isimler Türk jokeri olmasaydı siyasi alanda bu kadar başarılı olamayacaklardı. Hatta tarihçi Hans-Ulrich Wehler söylediği bir cümleden dolayı gördüğü ilgiyi uzun bilim kariyeri boyunca hiç görmedi: "Türkler, prensipte uyum sağlayamayan bir toplumdur. Bu yüzden de isteyerek ülkeye patlayıcı madde sokmak anlamsızdır."

Uzun süre gündemden düşmeyen "Türk sorunu" tartışmaları Alman kimliğini oluşturdu. Bir mahallede kaç göçmen, sosyal anlamda kaldırılabilir? İslami okullar ve din dersleri istiyor muyuz? ye çifte vatandaşlık? Anadilde eğitim? Almanya'da 80'li yıllardan beri Türk örneğini baz alarak bu sorulara bir cevap aranıyor. Onlar, eski Alman sorunlarına cevap ararken katalizörleri oluşturuyorlar: Biz, kültürel ulus, toplum olarak kimiz? Biz kim olmak istiyoruz? Kendimize ait köylü, faşist ve medeniyet karşıtı aile tarihinden ayrılmak hiç bu kadar kolay olmamıştı. Bütün bunlar, Almanya'nın neden Türklerin toplumsal ve hukuki eşitliklerine uzun yıllar karşı çıktığının ve yeni bir vatandaşlık yasasını oluşturmak istememesinin nedenleridir. Şimdi de, demokratik bir Türkiye'nin AB'ye alınmasını

engellemeye sıra geldi. Avrupa ve Almanya başka kime ahlaki üstünlüklerini gösterebilirlerdi ki?"

Bugün başta Almanya olmak üzere bazı Avrupa ülkelerinde göçmen Türk işçilerine dönük olumsuz duygular üzerinden siyaset yapanlar ve hatta Türkiye'nin AB üyeliğini kışkırtıcı bir tarzda engellemeye çalışanlar var. Bizi üzen husus, geçen asrın ilk yarısında yaşanan acı olaylardan ders almış olmasını beklediğimiz bazı Alman dostlarımızın da bu akıntıya kendini kaptırmış olmalarıdır. Burada yeri gelmişken vurgulamalıyım. Bu polemik sırasında kullanılan bazı argümanlar neredeyse Yahudileri ve Müslümanları İspanya'dan kovandı Ferdinand ve İzabel'in kararnamelerinden birebir alınma. Türkiye'nin AB'ne girmesine karşı çıkmak başka bir şeydir, bu vesileyle ırkçılık, din ve azınlık düşmanlığı yapmak başka bir şeydir. Türkiye'nin AB'ne alınmasına karşı çıkmayı kabul etmesek de, rahatsız edici bulsak ta sonuçta anlamamız mümkündür. Ancak ırkçılık, din ve azınlık düşmanlığını ne anlamamız ne de kabul etmemiz mümkündür.

3-AB kurumlarının işleyemez hale gelmesi :

AB içi güç dengelerinde demografik ağırlık tek kurumsal kıstastır. İki kere veto edilen İngiltere ve uzun süre oyalanan İspanya örneklerinin de gösterdiği üzere, büyük ülkelerin AB'ye girmesi sancılı bir süreçtir. Türkiye bu konumdaki tek aday ülke. Üyelikleri 2004'te gerçekleşecek olan on ülkenin toplam nüfusu 75 milyon. Bunun da yarısı zaten Polonya. Türkiye tam üye olduğu gün, bir Almanya'nın, Fransa'nın İngiltere'nin AB içi kurumsal kudretine kavuşacak. Tam üyelik sonrası yararlarını göreceği büyük ülke olma konumunun, üyelik öncesi zararlarına maruz kalması kaçınılmaz.

Büyük ülkeler AB'ye alınmamakta, zorlayarak kendileri girmekteler.

Üye ülkelerin sayısının artması mutlaka bir kurumu işlemez hale getirmez. Avrupa Kalkınma Bankası, bünyesinde tüm eski doğu bloğu ülkeleri ve Rusya ile işleyebildi. Eğer Avrupa, uygun yapılarla kendini donatabilirse 40 üyeli şekliyle de işleyebilir. Bazı küçük ülkeler birçok devleti bir arada toplayan gruplar tarafından temsil edilmeyi kabul ederken, daha büyük olan diğerleri, oldukları gibi temsil edilirler. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde, Uluslararası Para Fonu'nda (IMF), vs. Bu şekliyle oluyor. Bugün olduğu gibi, Avrupa Birliği bünyesinde herkes için benzer olan icra hedeflerinden bahsederken bunu kırk dille anlatmayı sürdürmek istersek tıkanma kaçınılmaz olur. Bu tip kararlar olmalıdır: Sizi bu şartlar dahilinde üye yaparız, şu reformları kabul etmelisiniz gibi.

4-Türkiye ABD'nin Truva atıdır iddiası,

Özellikle son aylarda, Türkiye'nin üyeliği ile ilgili tartışmaların ABD-Avrupa çekişmesinin de en önemli malzemelerinden biri haline geldiği görülmektedir. ABD'nin Türkiye'ye müzakere tarihi verilesi konusunda AB üyesi ülkelerin liderleri nezdinde yaptığı girişimler ile Irak krizi çerçevesinde yaşanan ilk gelişmeler, bu yaklaşımı körüklemiştir. Öyle ki Türkiye'nin üyeliğini ABD'nin AB içine yerleştirmeye çalıştığı bir bomba olarak değerlendirenler dahi çıkmıştır. Oysa, Avrupa ülkelerinin hiçbirinin de ABD ile ilişkileri Türkiye'ninkinden daha alt düzeyde ve daha az stratejik değildir. Devletler de, insanlar gibi kendilerine daha çok dostluk gösteren, çıkarlarını daha fazla destekleyen ülkelere öncelik vereceklerdir. Bundan daha doğal bir şey olamaz. Şayet AB Türkiye'nin ABD ile olan ilişkilerinin gereğinden fazla yakın olduğunu düşünüyorsa, bunun önüne geçmenin yolu Türkiye'yi ve ABD'yi eleştirmek değildir. Bunun yolu, AB'nin Türkiye'ye ABD'den daha

yakın olabileceği kanalları oluşturması ve işletmesidir. Tam üyelik müzakerelerine, Kopenhag'ta belirlenen tarihten, yani 2004 yılı sonundan önce başlaması, bunun en anlamlı ve geçerli yolu olacaktır.

5. Demokrasi ve insan hakları: “Türkiye demokratik kültürden yoksun, insan ve azınlıklarına saygısız ve İslamcı olma eğilimli bir ülkedir”.

Bu yargı, soğuk savaş sonrasında değişen Avrupa'yı ve küresel dengeleri anlayamayan bir siyasi yapının bedeli. İki önemli etken daha var: Avrupa medyasının Türkiye konusunda olumsuzlukları önplanda tutan habercilik yaklaşımı ve karşıt lobilerin kendi davalarını savunma yolunda Türkiye'nin demokratik zafiyetlerinden güç kazanmaları. Ağustos 2002'den beri ivme kazanan demokratik reformlar ise, henüz AB kamuoyunca yeterince algılanamadı.

Üyeliğe şüpheyle yaklaşanlar demokrasi ve insan haklarında noksanlıklar görüyorlar, yıllardır askerlerin seçilmiş siyasetçilere baskın konumunu görüyorlar, cezaevlerinde işkence ve kötü muamelenin yanısıra azınlıklara yapılan muamelede de eksiklikler görüyorlar.

Halbuki kadının eşit hale getirilmesi, idam cezasının kaldırılmasından Kürtlerin yoğun yaşadığı bölgelerde OHAL'in sona erdirilmesine kadar yüzlerce hukuk reformuna dikkat çekmek gerekir. Bunlar daha önceki diğer AB ülkeleri gibi Türkiye'nin reformları sürdüreceğine olan güvenlerini ortaya koyuyorlar. Oberndörfer, "daha 25 yıl öncesine kadar İspanya ve Portekiz katolik askeri diktatörlüğün elindeydi" değerlendirmesinde bulunuyor.

Türlere karşı bir başka sav da, Luksemburg Başbakanı Jean-Claude Juncker tarafından kabaca şöyle dile getirildi: "Ben bir grup işkenceci ile aynı masaya oturmak istemiyorum" dedi. Ancak NATO toplantılarında zaten oturuyor. Ve Yunanlılar, İspanyollar ve Portekizliler demokrasi sürecini güçlendirmek için Avrupa'ya getirilmeden önce işkencenin rutin bir uygulama arz ettiği faşist idare ve cunta rejiminden yeni çıkmışlardı. Bu sebeple demokrasisi son 50 yılın en kötü ekonomik krizini atlatmış olan Türlere farklı davranılmasını haklı görmek zordur.

Demokrasi ve insan hakları açısından Türkiye'nin AB'nin mevcut üyelerinin standartlarına henüz ulaşmadığı da bir gerçektir. Ama, çok yakında tam üye statüsü elde edecek bir çok ülkenin, bu bakımdan Türkiye'den çok da ileri olmadığı inkar edilemez bir diğer gerçektir. Üstelik Türkiye, Helsinki Zirvesinden bu yana gerçekleştirdiği açılımlar ile, bu doğrultuda kararlı bir irade ortaya koymuştur. ABD'de yaşanan terör eylemleri sonrası paniğe kapılan bir takım Avrupa ülkelerinin, Türkiye'deki mevcut uygulamaları dahi geride bırakacak düzenlemeleri gündemlerine aldıkları göz önünde bulundurulduğunda, gerçekleştirilen atılımların önemi bir kez daha anlaşılacaktır. Ayrıca, Türkiye'nin demokrasi ve insan hakları alanında daha da ileriye gitmesini teşvik edecek en önemli unsurun AB üyeliği yolunda kat edeceği mesafe olduğu da unutulmamalıdır.

6. Ekonomi : “Türkiye AB'ye ekonomik bir yüküdür”.

Türkiye'nin AB ortalamasının altındaki kalkınmışlık seviyesi, doğal olarak AB kamuoyunda endişe yaratmakta.

Aslında müzakere sürecinin aday ülkelerin ekonomik kalkınması sonucunu da doğurduğunun hesaplanması gerekir. Herkes biliyor ki, Türkiye'nin birliğe üyeliği gerçekleştiğinde ülkeye ekonomik ilgi artacak birçok şirket buraya yatırım yapmaya

başlayacaktır. Sonuçta bütün bunlar hem ekonomik göstergelerde iyileşmeyi getirecektir. Yani mevcut problemlerin önemli bir kısmı üyelik sürecindeki gelişmenin bir sonucu olarak çözüme kavuşturulabilir

Le Point Dergisi'nin "Türkiyeli veya Türkiyesiz Avrupa" kapak başlıklı sayısına verdiği demeçte, Paris VIII Üniversitesinden Türkiye kökenli Prof. Stefanos Yerasimos da bu konuya dikkat çekiyor: "Tartışma yanlış yapılıyor. Bugünün değil yarının Türkiye'sinin AB üyeliğini değerlendirsek, Türkiye'nin AB için sorun değil, fırsat kaynağı olduğunu daha iyi anlarız"

Daha da önemlisi, Türkiye'nin AB'ye katkıları konusunda ekonomik büyüme potansiyeli, iç ve dış pazarları ve girişimciliği yeterince dikkate alınmıyor.. Türkiye'nin AB için ekonomik açıdan da bir artı değer oluşturması, Avrupa'da yalnızca özel sektör ve siyasi çevrelerin bir bölümünde dikkate alınıyor.

Gümrük Birliği yalnız Batı'dan Doğu'ya işliyor. Türkiye'nin ticaret açığı iki katına çıktı.

Global platformda Türkiye, AB'nin ekonomik gücüne büyük katkılarda bulunacaktır. 69 milyonluk nüfusu 445 milyar euro gayrisafi yurt içi hasılası, ihracata yönelik ekonomisi ve hızlı gelişen enformasyon topluluğuyla Türkiye'nin katılımı Avrupa'nın iç piyasasını ve piyasadaki rekabeti yükseltecektir. Türkiye'nin Avrupa'nın ekonomik rekabet gücüne olan katkısı yeni üye olan tüm ülkelere göre daha fazladır.

AB kamuoyu zannediyor ki Türkiye ekonomik bakımdan çok zayıftır ve diğer eski ve yeni üyelere göre AB'ne büyük yük olacaktır.

Türkiye'nin AB'ne yük olacağını söyleyenler "AB'de geçerli sübvansiyon kurallarına göre Türkiye'nin yıllık maliyeti 20 milyar Euro olduğunu, Almanya'nın tek başına bunun beş milyarını karşılamak durumunda bulunduğunu iddia ediyorlar.

Halbuki gerçekler böyle değildir. Üstelik bu gerçekler kamuoyundan gizlenmektedir.

Gerçek şudur:

1998 yılı verilerine göre Türkiye tam üye olması halinde AB bütçesine yılda 2,8 milyar EURO katkı yapacak, buna karşılık çeşitli fonlardan alacağı payların toplamı 10,3 milyar EURO olacaktır. Yani tam üyelik durumunda Türkiye yılda 7,5 milyar EURO net kaynak girişi sağlayacaktır. Yani AB'ye ödediğimiz her 1 EURO'ya karşılık 3,5 EURO geri alacağız. Nitekim 1998 yılında Yunanistan AB'ye ödediği 1,29 milyar EURO'ya karşılık 5,8 milyar EURO, Portekiz 1 milyar EURO'ya karşılık 3,9 milyar EURO, İspanya 5,3 milyar EURO'ya karşılık 12,2 milyar EURO, İrlanda 0,7 milyar EURO'ya karşılık 3,1 milyar EURO katkı almıştır. Bu ülkeler ve yeni giren üyeler arasında AB'ne ödediği her 1 EURO için 5 EURO'dan fazla alanlar vardır.

AB'yle olan dış ticaret, Türkiye'nin toplam dış ticaret hacminin yüzde 50'sini oluşturmaktadır. Türkiye, 1980'li yıllarda AB'nin üçüncü ülkelerden yaptığı ithalatta 46. sırada yer alırken 1990'ların sonuna gelindiğinde 12. sıraya yükselmiştir. AB'nin ihracatında ise Türkiye'nin yeri 6. sıradır. Dolayısıyla, hem Türkiye, hem de AB için aradaki ekonomik ilişkiler vazgeçilmez öneme sahiptir.

Türk ekonomisinin ciddi sıkıntıları olduğu doğrudur. Ama, son yıllarda bu sıkıntıların çözümü yönünde kararlı bir politika uygulandığı, mali disiplinin önemli ölçüde sağlandığı gözden kaçırılmamalıdır. Ayrıca, aklı başında hiçbir Avrupalının 67 milyonluk bu dev pazarı gözden çıkarmak istemeyeceği açıktır. Üstelik Türkiye, ekonomik ve siyasi açıdan yalnızca kendinden ibaret bir ülke değildir. Türkiye'nin gerisinde Ortadoğu'dan Asya'ya, Akdeniz'den Karadeniz'e kadar uzanan fevkalade geniş ve mümbit bir coğrafya bulunmaktadır. Avrupa'nın bu büyük coğrafyada etkin ve kalıcı olmak için Türkiye'nin partnerliğine ihtiyacı vardır.

AB ÜYESİ TÜRKİYENİN EKONOMİK BAKIMDAN AB'NE DİĞER KATKILARI

Büyüme: İspanya ve Portekiz gibi önceki aday ülkelerde 1980'lerde görüldüğü üzere, müzakere süreci ve ardından gelen AB üyeliği Türkiye'de de ekonomik ve politik reformları teşvik edecektir. Bunun tabii sonucu sürekli artan bir büyümedir.

Türkiye'deki büyümenin AB ekonomisine olumlu bir etkisi olacaktır. Türkiye'nin genç dinamik ve girişimci nüfusu ve ekonomisi, Türkiye'de ve genişlemiş bir Avrupa'da büyümeyi sağlayabilecek kadar büyük. Türkiye G20'nin bir üyesi. Ekonomisi (ortalama olarak) 1980'lerden 1990'ların sonuna kadar yüzde altı ila yedi büyüdü. 1997 ve 1998 yıllarında ekonomisi yılda yüzde 8.3 büyüyerek OECD rekorunu kırdı. Fakirliğe gelince, Bugün bile Türkiye'de kişi başına düşen milli gelir, Polonya'dan sadece yüzde 10 kadar daha azdır. Romanya ve Bulgaristan'dan da üç kat daha fazladır. Artan ekonomik refah, nüfusun artışı üzerinde de etkisini gösterecektir.

Türkiye'nin fevkalade bir çalışma gücü ile azimkar bir orta halliler sınıfı var. Türkiye'nin en küçük fırsatları bile değerlendiren, dünyanın dört bir yanında iş kovalayan genç bir müteşebbis kuşağı var. Türk üniversiteleri, enstitüleri ve mühendislik fakülteleri İslam dünyasında benzeri görülmeyen bir yapıya sahiptir. Batının birçok merkezindeki yüksek okullarla yarışabilecek durumdadır.

Hangi büyük ülke bu yıl ekonomide yüzde altı büyüme hızı bekliyor? Hangi ülkede kredi kartı ve cep telefonu pazarı böylesine bir hızla genişliyor? En dinamik borsa hangisi?

Türkiye'nin uzun vadedeki ekonomik potansiyelinin büyüklüğünü hiç kimse görmezden gelemmez. Türkiye bölgesinin "dinamosu" ve "Avrasya'nın stratejik merkezi" olmaya adaydır.

Bu yıl ekonominin yüzde 6 oranında büyümesi ve enflasyon oranının da yüzde 30'un altına düşmesi bekleniyor. Türkiye ekonomik krizin de üstesinden geldi.

Tüketiciler: Türkiye'nin büyük ekonomisinden ve potansiyelinden Avrupa tüketicileri yararlanacak. Ticaretin ve Türkiye'nin AB yasalarını ve standartlarını kabul edebilmesi önündeki teknik ve teknik olmayan engelleri bertaraf etmek, büyümüş bir AB'de rekabeti ve ürün kalitesini artıracaktır.

Ticaret: Türkiye aynı zamanda dinamik genç halkıyla, büyük ve tüketime aç bir pazar. Yürürlükte olan endüstriyel mallarda Gümrük Birliği'yle beraber, hizmetlerin ve devlet ihale piyasalarının özelleşmesi Avrupa şirketlerine paha biçilmez fırsatlar sağlayacaktır. Gayrisafi

yurt içi hasılanın yüzde 65'ini oluşturan hizmet sektörüyle ve 30 milyar Euro devlet ihale piyasasıyla, Türkiye kalkınma projelerinde Avrupa şirketlerine büyük bir potansiyel sunuyor. Bugün Türkiye ticaretinin yarısını Avrupa ile gerçekleştirirken, yabancı yatırımının yüzde 70'i de Avrupa Birliği'ndeki kuruluşlarca yapılmaktadır.

Berlin'deki Alman Sanayi ve Ticaret Odaları, Türkiye ile AB'nin mümkün olduğunca kısa sürede ortak bir ekonomi alanı oluşturmaları gerektiği vurguluyor. Buna, Avusturya, İsviçre ve Finlandiya'yı AB tam üyeliğine götüren Avrupa Ekonomik Topluluğu örnek gösteriliyor. Planlanan doğuya doğru genişlemeden çok sayıda Alman işverenin kazanç sağlayacağı belirtiliyor. DIHK, üyeler arasında yapılan bir araştırma sonucuna göre, Doğu ve Güney Avrupalı üye aday ülkelerle yapılan ticaretin daha şimdiden çok sayıda Alman işyeri için "yaşamsal değerde" olduğu belirtiliyor. Doğuya genişleme olmaksızın şimdiki ticari ilişkilerin tehlikeye düşeceği ve ülkedeki kazanç beklentisinin, büyüme ve iş hacminin gerileyeceğinden söz edilen toplantıda, genişlemenin yararlarının her bransa göre farklı değerlendirildiği de açıklandı. İhraç edilen mallarda öncelikle elektronik aletlerde artış kaydedilmesi bekleniyor, ancak yüksek teknoloji içermeyen elektronik aletlerde giderek daha fazla rekabetle karşılaşılıyor.

Yatırım: Katılımdan sonra Avrupa şirketleri Türkiye'deki yabancı yatırımlarda görülen yüksek kar oranından yararlanacaklar. Ülkenin kalifiye iş gücü, yüksek çekim kapasitesi, turizm potansiyeli ve Avrasya piyasaları ve enerji ağındaki konumu göz önünde bulundurulursa, AB üyeliği daha fazla yatırımı cezbederek ekonomiyi ilerletecek.

Enerji: Türkiye, Irak'tan (Kerkük-Yumurtalık boru hattı), Azerbaycan ve Kazakistan'dan (Bakü-Ceyhan boru hattı) gelecek petrolün, Türkmenistan (Hazar'dan geçecek boru hattı projesi), Azerbaycan (Şahdeniz projesi) ve İran'dan gelecek doğalgazın 21'inci yüzyılda kendi sınırlarından Avrupa'ya taşınacağı bir ülke. Bakü-Ceyhan boru hattının inşası devam ediyor.. Şimdiden, İran ve Sibirya gazı Türk boru hattından akmakta; Türkiye, Avrupa için Kafkaslar'daki petrol ve doğalgaz rezervlerinin en önemli dağıtım yeri haline gelmektedir.

Türkiye'nin, orta vadede, gaz ve petrol rezervleri Kuveyt'ten daha fazla olan bir bölgenin en önemli dağıtım merkezi haline geleceğini herkes kabul etmektedir. Enerji kaynaklarının Balkanlar üzerinden ye da Adriyatik'ten Avrupa'ya taşınmasına ilişkin planlar, hiç de uzun olmayan bir gelecekte yürürlüğe girecektir.. Avrupa'nın bu kaynaklara ve güvenli bir taşıma yoluna dolayısıyla da Türkiye'ye ihtiyacı var. Türkiye,Kafkas petrolünün akışından doğrudan ve dolaylı olarak yararlanacak. Daha şimdiden Türk firmaları Orta Asya'da inşaat, telekomünikasyon ve gıda alanlarında faaliyet gösteriyorlar. Petrol ve gaz taşıma yollarının yapımı orta vadede, bölgedeki 240 milyon nüfusu, çıkış noktası olarak Türkiye'den kolayca ulaşılabilen tüketiciler konumuna getirecektir. 67 milyon Türkü, çok şey vadeden bir pazar olarak değil de sadece göçmen kitlesi olarak görenler, 10-15 yıl sonra bakış açılarını tamamen düzeltmek zorunda kalacaklar."

TÜRKİYENİN DİĞER KATKILARI

İstikrar: Türkiye'nin sadece Avrupa için değil, dünyanın büyük kesiminin istikrarı için de büyük bir önem taşıdığını herkes kabul etmektedir.

Bugünkü Türkiye Batı'ya ve Avrupa'ya kendi bölgesinde önemli ölçüde istikrar sağladı. Bu rol, soğuk savaş sonrası küçülmedi, belki daha da büyüdü. Örneğin birçok şeyin hâlâ ayakta olduğu Kafkasya veya eski SSCB Cumhuriyetleri'nin olduğu yerde Türkiye'nin istikrar sağlayıcı ekonomik ve siyasi etkisi büyük önem taşıyor. Bu rolden bugün özellikle ABD'nin yararlanabileceği konusu, Avrupa'yı Türkiye'nin yardımıyla Birliğin bölgedeki ağırlığını artırmak için teşvik etmelidir.

Türkiye'nin üyeliği sonucu Türk-Yunan ilişkilerindeki gelişmeler Ege'de ve Balkan bölgesinde daha fazla istikrarı sağlayacaktır. Bölgede daha büyük bir istikrar ve işbirliği ticarete, enerjiye, taşımacılığa ve çevre projelerine potansiyel sağlayacaktır.

Türkiye'nin coğrafi ve jeopolitik açılardan AB için önem taşıdığı aşikardır. Türkiye'nin üye olduğu bir AB, Avrupa'nın önemli amaçlarından biri olan krizi önleme konusunda Kafkasya ve Orta Doğu gibi istikrarsız bölgelerde Birliğin nüfuzunu genişleterek, istikrarı teşvik edici bir rol oynayabilir. Bu, ileride siyasi şartlar ne olursa olsun, Irak için de geçerli. ABD'nin, Saddam'ı devirmesinden sonra tüm Orta Doğu'da yeni bir düzen ve "demokratikleşme" içeren geniş çaplı planlarda Ankara kilit role sahiptir.

AB Orta Asya'da, Türkiye'nin bu bölgeyle olan tarihi bağlarından yararlanarak, petrol yataklarına sahip oldukları için gelecekte ekonomik-politik açıdan büyük önem taşıyacak olan demokrasilerin istikrar kazanmasına katkıda bulunabilir.

Barış: Türkiye'nin üyeliği ortak Avrupa çıkarlarını destekleyecek ve savunacaktır. Üyelik müzakerelerinin başlaması, Türkiye'deki insan hakları reformlarını hızlandıracaktır. Otto Schily'nin dediği gibi : "Türkiye'deki bazı şeyler eleştiriliyor. Ancak Türkiye'deki durumun değişmesi ve daha iyi olması Türkiye'yi Avrupa'dan uzakta tutarak mı, yoksa Türkiye'yi Avrupa'ya yakınlaştıracak bir süreci destekleyerek mi sağlar? Bu sorunun cevabı gayet açık. Bu, sadece Türkiye'ye, gerçekçi bir perspektif sunarak sağlar."

Delors, "bir hayal edin, Türkiye Kürtleri barış içinde yaşıyorlar, Türkiye'nin ve Avrupa'nın dayanışmasından istifade ediyorlar, ülkedeki gerilimler sona eriyor ve tüm bunlar Türkiye'nin Büyük Avrupa'ya girişi sayesinde oluyor.

Bir AB üyesi olarak Türkiye, demokrasi, barış, istikrar ve ekonomik kalkınmaya daha geniş bir alanda katkıda bulunacaktır. Akdeniz Bölgesindeki Ülkelerle ilişkilerini artıran Türkiye'nin bu bölgenin ve dolayısıyla Avrupa'nın istikrarı açısından önemli bir işlevi bulunmaktadır. Önümüzdeki dönem Orta Doğu Barış Sürecinin ilerlemesi ile birlikte Batı Akdeniz Ülkeleri ile Doğu Akdeniz Ülkeleri arasında ilişkilerin artma potansiyeli ve Orta Doğu bölgesinin Avrupa Birliği'nin dinamiğinden daha fazla etkilenme olasılığı ortaya çıkmaktadır.

1999'dan itibaren Yunanistan, dışlanmış ve yalnız bırakılmış bir Türkiye'nin, çok daha tehlikeli olabileceğini, dolayısıyla Türkiye'nin de Avrupa Birliği'ne katılmasının daha iyi olacağını anlayıp siyasetini derin bir şekilde yeniden gözden geçirmiştir. Ama bu dengeli ve gerçekçi vizyon, Yunanistan'da olduğu kadar Birliğin geri kalanındaki kamuoylarına da yansımakta güçlük çekmiştir. 11 Eylül'den sonra dünyada esen hoşgörüsüzlük havası da, işleri güçleştirmiştir. Türkiye'ye karşı hasmane tutumun terk edilmesi ve bu ülkenin Avrupa Birliği'ne uyumu yolundaki uzun ve zor sürecin başlatılması, yegane "realpolitik"tir. Bu sürecin sonuca ulaşması, bugünkü kaygıların da ortadan kalkmasını sağlayacaktır. Bu sürece

angaje olmayı veya vaktinde başlamayı reddetmek, mevcut kaygıları teyit etmek anlamına gelecek ve sürmesine yol açacaktır.

Türkiye şu an yaşadığı kimi sorunları kısa sürede aşacak ve AB kriterlerine uygun hale gelecektir. Kıbrıs sorunu da buna dahildir. 60'lı yıllarda Fransa ve Almanya, Cezayir Savaşı konusunda anlaşamıyorlardı fakat bu anlaşmazlık Avrupa'nın inşa edilmesi için işbirliği yapmalarına engel olmamıştı. Ve İrlanda'ya, kürtaja karşı anayasal tutumu koruyabilmeleri için Maastricht Anlaşmasını imzalamamalarına izin verilmişti.

Güvenlik: "Türkiye NATO'nun ikinci büyük ordusuna sahiptir, İsrail'le iyi ilişkileri olan bir ülkedir, Avrupa Orta Doğu'da, Balkanlar'da veya Kafkasya'da huzur ve güven istiyorsa Türkiye temel bir ülkedir..."

Charles de Gaulle (yurtdışına yaptığı son resmi ziyareti olan) 25 Ekim 1968'de Ankara'daki Cumhurbaşkanlığı Köşkünde şunları söylemişti: "İşte Türkiye, Avrupa ve ön Asya arasındaki boğazların efendisi, üç kıtanın temas ettiği geniş Anadolu vadisi boyunca uzanan, dünyanın bu bölgesinde barışın geçtiği veya savaşın geçebildiği bir çok kapının bekçisi, sonuç olarak büyük ve verimli imkanların sahibi, ama aynı zamanda en vahim olasılıklara da açık bir yer. İşte Fransa, aynı anda Atlantik'e, Kuzey denizlerine ve Akdeniz'e açık, Ren ve Tuna'nın ülkeleriyle, İngiliz adalarıyla, İtalya ve İberiya yarımadalarıyla birlikte oluşturduğu Batının merkezi. Yeni ve Eski Dünya arasında giden, gelen, yüzen, uçan her şeye ulaşabilecek konumdaki bir yer (Plon yayınevi-1975-"Discours et messages" adlı kitaptan alıntı)".

AB üyesi Türkiye, AB'ye daha büyük bir siyasi ağırlık, Avrupalılara da daha geniş çaplı bir güvenlik kazandıracaktır.

Güvenilir bir NATO müttefiki olarak Türkiye'nin üyeliği ortak güvenlik ve dış politikasının hem askeri hem de sivil yönünü sağlamlaştıracaktır. Türkiye'yi kapsayan AB, demokratik olmayan rejimlerden gelen tehditler, terörizm, silahlanma, dini radikalizm ve halkların kitlesel çapta göçü ve eroin, silah ve insan kaçakçılığı dahil olmak üzere, siyasi sorunlar ve krizlerle başa çıkmada daha verimli olacaktır. Türkiye, 700 bin askeriyle Avrupa'nın en büyük ordusuna sahip. Türkiye Balkanlar, Kafkaslar ve Orta Doğu, da Avrupa'nın istikrarı için anahtar rol oynuyor. AB memurlarının, askerin iç siyasetteki etkin konumunu eleştirdikleri kadar, Avrupa ordularının askerleri de Türkiye'nin uzman, düzenli ve güvenilir ordusunun Balkanlar'da krizin yatıştırılmasındaki katkısını övüyorlar. Türkiye'ye karşılık, etkili bir Avrupa dış ve güvenlik politikası oluşturmak, ne güneydoğu Avrupa'da, ne de İsrail'in varlığının Türkiye sayesinde korunduğu Orta Doğu'da mümkündür. Avrupa'nın Güvenlik ve Savunma Gücü'nün yapılanması da Türkiyesiz gerçekleşemez. Türkiye'nin iki kıtayı birleştiren noktadaki stratejik konumu, Avrupa güvenliği ve savunması için de çok önemli bir rol oynayabilir.

NATO içinde ikinci büyük orduya sahip olan ve barışı koruma operasyonlarına katılmaya hazır olduğunu birçok kez gösteren Türkiye, ortak dış ve güvenlik politikası yaratma çabalarında AB'ye güçlü bir ortak olabilir.

Orta Doğu, Balkanlar ve Kafkasların kesiştiği noktadaki Türkiye'nin sınırsız önemi inkar edilemez.

Türkiye bugün Avrupa ın onamli ise, 21. Yüzyılın baslarında çok daha onamli olacak. Rusya'daki karışıklık, Ortadoğu ve güney Asya'nın durumu ile güçlü ve mağrur cın, gozonunde bulundurulursa, kendinden emin, laik, demokratik ve gelişmiş bir Türkiye'nin krizler esnasında taşıyıcı bir ok, barış esnasında da güçlü bir köprü olması mümkündür. Bu kabullenis tabii ki bir çok on koşulu ıceriyor ve cesaret istiyor. Ancak batı Türkiye'yi ciddiye alırsa bu testi basarabilir.

Joschka fisher: ABD, AB'nin doğu'ya genişlemesını yanlış algılamaktadır. Bu ortak güvenlik ın çok pahalı stratejik bir yatırımdır. Aynı husus, AB'nin Türkiye'ye karşı uyguladığı yanı strateji ın de gecerlıdır. Şayet Türkiye ve Yunanistan sorunlarını çözer ise ve aynı zamanda Türkiye ın AB'ye katılım perspektifi, Türkiye'de daha fazla demokratik istikrar sağlar ise, bu o zaman kıtanın bölgeye sağladığı büyük bir katkıdır.

Türkiye'nin 1952'de NATO'ya kabul edilmesinin amacı, petrol üreticisi ülkeleri komünist tehlikeye karşı korumaksa, Ankara birliklerinin bugünkü misyonu da, İslami terörizme karşı Avrupa'ya kalkan görevi yapmaktır. Hüseyin Bağcı, "Bu bağlamda, Batılılar, Türkiye'den daha iyi bir müttefik bulamazlar. Çünkü Türk Devleti, bütçesinin yüzde 16'sını, yani GSİH'nin yüzde 4.5'ini askeri harcamalara ayırıyor ve 1.2 milyon askerlik bir orduya sahip. Buna bir de kırk sekiz saat içinde seferber edilebilecek durumdaki 2.5 milyon yedek askeri eklemek gerekir" diyor.

TÜRKİYENİN AB ÜYELİĞİYLE İLGİLİ DİĞER TARTIŞMALAR

Türkiye'nin üyeliğine şüpheyile bakanların akademik tartışmasını Tarihçi Hans Ulrich Wehler başlattı. Tarih Bilimci Heirich August Winkler de onu destekledi. Siyaset Bilimci Claus Leggewie ve Tarihçi Dieter Oberndörfer bu ikilinin karşısında yer aldı. Şimdilerde bu tartışma, çok sesli koroyla yapılıyor. Bu arada argümanlar coğrafik, kültürel, siyasi, ekonomik, demografik ve jeostratejik argümanlar olarak sıralanıyor.

Coğrafik argüman:

Türkiye'nin coğrafi olarak Avrupalı mı, Asyalı mı sayılacağı tartışması, sadece Türkiye'nin üyeliğine karşı olanların kendi kendilerini ikna etmekte kullanabilecekleri bir argüman olmanın ötesinde değere sahip değildir. Türkiye'yi coğrafi olarak Asyalı sayanların, Türkiye'nin üyeliği halinde Rusya, Ukrayna, Ermenistan, İran, Suriye, İsrail, Filistin, Fas ve hatta Orta Asya ülkelerinin de AB'ye üyelik talebinde bulunma hakkına sahip olacakları iddiası mantık dışıdır. Çünkü, Türkiye'nin AB sürecine dahil olma talebi 1959 yılına kadar gitmektedir. Oysa bu ülkelerin hiçbirinin ne halihazırda, ne de böyle bir hak iddia etmelerine mesnet teşkil edebilecek kadar uzak bir geçmişte AB'ye üyelik gibi bir talepleri bulunmamaktadır. Öyleyse Türkiye'yi, sırf topraklarının çoğu Asya kıtasında bulunuyor diye bu ülkelerin AB'ye üye olma taleplerine mesnet teşkil edecek bir konumda değerlendirmenin hiçbir tutarlı yönü bulunmamaktadır. Ayrıca, hatırlanmalıdır ki, bugün de Avrupa kültürünün temel taşları olarak kabul edilen bir çok düşünürün yaşadığı yerler ile Avrupa kültürünün ayrılmaz parçaları olan tarihi ve kültürel değerlerin beşiği sayılan mekanlar Türkiye toprakları içinde yer almaktadır. Türkiye'yi coğrafi konumundan dolayı Avrupa'dan dışlamak isteyenler, aslında bir anlamda kendi temellerini de inkar etmektedirler.

Wehler, Türkiye'nin Avrupa kıtasında değil, Asya platosunda yer aldığını söylemektedir. Buna karşılık ona itiraz edenler, "olabilir" diyorlar, peki o zaman Doğu Anadolu'nun güneyinde yer alan Kıbrıs için ne diyeceğiz? Gerçekten de Avrupa ve "Küçük

Asya'yı birbirinden ayırmak kolay değil. Hatta "Avrupa" tanımlaması bile bugünkü Türkiye sınırlarında doğmuştur. Dilbilimciler, Avrupa sözcüğünün Küçük Asya'da yaşayan İyonyalıların Ege'nin batısına adını verdikleri Yunanca "Erebos" sözcüğünden türediğini belirtiyorlar. Avrupa'dan "Batı" diye söz etmek şarkçı bir bakış açısını yansıtmaktadır. Leggewie, sonuç itibarıyla AB'nin özellikle Avrupalılarda görülen herhangi bir özsel niteliğe göre değil, ortak anlaşmalara ve gelecekteki Anayasa'ya dayanması gerektiğini dile getirmektedir. Jacques Attali, "Evet, Avrupa sınırlarını Türkiye'ye açmalıdır. Bunu, coğrafi, siyasi, tarihsel ve kültürel nedenlerden ötürü yapmalıdır. Benim görüşüm o dur ki, Avrupa Birliği, Avrupa'da bir parça toprağı olan tüm ülkeleri kapsama eğilimindedir. Dolayısıyla, Ukrayna veya Rusya'nın bütünleşmesi de düşünülebilir. Bundan başka, "bir Asya gücü olan Türkiye konusundaki argümanları da yanlış buluyorum. Fransa, deniz aşırı toprakları sayesinde, Hint Okyanusu'nda ve Pasifik'te mevcut bir güçtür. Oysa kimse, Fransa'nın Avrupa aidiyetini tartışma konusu yapmıyor. Buna karşın Fas veya Tunus gibi ülkelerin bazen dile getirildiği üzere Avrupa'ya dahil olmaya muktedir olacağına inanmıyorum. Onların durumunda, kesin biçimde söz konusu olan bu vazgeçilmez toprak bütünlüğü mevcut değildir.

Ortaya atılan bir başka sebepse, Türkiye'nin Avrupa'da olmadığı. Peki o zaman neden 19'uncu yüzyıl boyunca Türkiye, "Avrupa'nın hasta adamı" şeklinde bir ifadeyle anıldı?

Osmanlı İmparatorluğu'nun merkezi olarak bilinen Konstantinople Bab-ı-Alisi uzun süre Avrupa ittifakının bir üyesi ve Kutsal topraklarda Hristiyanlara ait ibadet yerlerinin güvenilir hamisiydi. Fransa ve İngiltere, Rusya'nın kutsal yerlere el uzatma çabalarına karşı savaşmak için 1854'de Bab-ı Ali ile ittifak yaptı. Bu, Batı Avrupa'nın, Rusları Akdeniz'den uzakta tutmak için yıllarca sürdürdüğü Türkleri kullanma stratejisinin bir parçasıydı. (NATO da Türklere tamamıyla aynı rolü tevdi etti.)

Kültürel argüman:

Din farklılığı, Türkiye'yi Avrupa'ya ait görmeyenlerin en kuvvetli argümanlarından birini oluşturmaktadır. Bu konu, Avrupa'nın gelecekte kendini Hristiyanlık eksenli bir yapıya dönüştürüp dönüştürmeyeceği, yani yüzyıllar öncesinde kaldığı düşünülen bir bağnazlığın yeniden bu kıtaya hakim olup olmayacağı tartışmalarını da beraberinde getirmektedir. Türkiye, nüfusunun çoğunluğu Hristiyan olan Avrupa Birliğinin kendisini üyeliğe kabul ederek, Avrupa'yı Avrupa yapan Rönesans devrimini zirveye ulaştıracağı görüşündedir. Aksi yöndeki bir gelişme, yani halkının Müslüman kimliği dolayısıyla Türkiye'nin Avrupa Birliği dışında bırakılması ise, Avrupa'yı rönesans öncesine geriletecektir.

Wehler ve Winkler, kültürel karşıtıklara dikkat çekiyorlar. Wehler, Türkiye'yi "Hristiyan temelli devlet anlayışına uymayan" büyük bir Müslüman devleti olarak tanımlıyor. Türkiye'nin aynı zamanda bir İncil ülkesi olduğu, Güneydoğu Anadolu'daki Urfa'nın Museviliğin ve Hristiyanlığın atası olan İbrahim peygamberin doğum yeri olduğu, onun için anmaya bile değer değil. Modern Türkiye'nin İslam kültür çevresindeki başka hiçbir ülkede olmayacak şekilde din ve devlet ayrımını gerçekleştirdiği Wehler'i etkilemiyor. Hatta tam tersine Oberndörfer'in alaylı şekilde vurguladığı gibi, Wehler, Türkiye'yi "din düşmanı" olmakla suçluyor. Oysa Oberndörfer, Türkiye'nin üyeliğe alınmasını İslami geleneği nedeniyle dünya tarihindeki önemi açısından olumlu görüyor: "Türkiye, Müslüman toplumların modern anayasal devletle entegrasyon imkânı açısından bir örnektir." Şayet, İslam Avrupa'ya ait değilse, Balkanlar yüzyıllardır Avrupa dışı olarak tanımlanmalı ve Avrupa'daki İslam cemaatleri de görmezden gelinmeli. Türkiye ve onunla birlikte İslam,

çoktandır Avrupa'nın bir parçası: Türkiye Avrupa Konseyi'nin ve NATO'nun üyesi, 1963'ten beri AET ile ortak üye, 1996'dan buyana AB ile Gümrük Birliği ve BAB ortak üyesi, 1999'dan beri de AB üye adayı.

Yeni bir Avrupa kuruluyor. Bu durum bazı beklentiler uyandırdığı gibi, aynı zamanda bazı korkuları da beraberinde getiriyor. Alıştığımız milli devletten geriye ne kalacak? Bu konudaki tartışma kimlik sorunu konusuna bağlanıyor: Aslında, "Avrupalı" olmak ne demek? Avrupa kültürünün belirleyici unsurları nelerdir? Yeniden ve sürekli olarak "Hıristiyanlık ülkesi" söylemlerinin ortaya çıkması bir rastlantı değil.

Olayın merkezinde İslam ile Avrupa çatışması yatıyor. Tabii ki Avrupa'da Yahudiler gibi diğer dinlerden yurttaşlar da yaşamakta. Ancak, dini ve kültürel yönden etkin bir rol oynamaları söz konusu değil. Ortodoksluk, Yunanistan'ın AB üyesi olmasının ardından politik yönden de önemli bir anlama sahip durumda. Bulgaristan ve Romanya gibi diğer Balkan ülkelerinin de AB'ye alınması ile Ortodoksluk Avrupa'nın kültürel ve dini kimliğinde kayda değer bir etkinliğe sahip olacak.

Oldukça derin bir etki ise İslamdan geliyor. İki nokta, durum hakkında düşünülüp bir şeyler yapılmasını gerektiriyor: Birincisi, şimdiye kadar olmamış bir şekilde yan yana ve birlikte yaşama zorunluluğu. Batı ve Doğu Avrupa'da sayısal olarak gözardı edilemeyecek 20 milyonluk bir Müslüman cemaati yaşıyor. Fransa'da Müslümanlar, Protestanlardan sonra ikinci büyük dini cemaati oluşturuyorlar ve sayıları da sürekli artıyor. Bu Müslüman-Hıristiyan sendromunun Ortaçağ İspanyası dönemiyle ilintilendirilmesi daha da rahatsız edici. O dönemdeki olaylar, 1492 yılında tüm Müslüman ve Yahudilerin İber Yarımadasından tamamıyla sürülmeleri ile sonuçlanmıştı.

Bölgesel ve politik düzeyde Osmanlı'nın Balkanlar'dan çekilmesi ve suni Yugoslav Devletinin çökmesinin ardından, çoğunluğu Müslüman olan Bosna, Arnavutluk ve büyük olasılıkla günün birinde de Kosova'nın da dahil olabileceği devletler ortaya çıktı.

Türkiye'nin AB'ye kabulü yönünde bir karar alınması, 80 milyon Müslüman vatandaşa sahip bir ülkenin tam üyeliği ile yeni bir perspektifin açılmasına neden olacak.

Antik Bergama'dan Osmanlı kütüphanelerindeki değerli eserlere dek uzanan tarihi mirası, Türkiye'nin yerinin Avrupa'da olduğunu her halükarda gösteriyor. Ülke, günlük ye da yüksek kültür yapısı itibarıyla de New York ye da Berlin'den geri kalmıyor. Oysa Türklere ilişkin tartışma bu konudan ziyade, İslam'la ilgileniyor. Böylece, yeni Türkiye tartışması, "AB bir Hristiyan kulübü müdür ve Türkiye bu yüzden mi dışarıda kalmak zorundadır?" sorusunu yeniden yönelttiği için, eski mezarların arasında dolaşılıyor.

Özellikle muhafazakarlar, genellikle bir Müslüman ülkenin Hıristiyan Avrupası'na entegre olamayacağını ileri sürüyorlar. Bu da laikliğin Avrupa'da gerçekleşmediği anlamına geliyor. Türkiye ise, bir İslam ülkesi değil, laik bir ülkedir. Türkiye, bazı alanlarda bazı AB ülkelerinden daha laiktir. Türkiye'nin üyeliğine karşı olanlar, Türk devletinden değil, Müslüman Türklere bahsediyorlar ve bunların Avrupa'ya sözde uymadıklarını belirtiyorlar. Peki Fransız, İngiliz ve Alman olarak Avrupa'da Avrupalı olarak yaşayan Müslümanlara ne demeli? Almanya'da bu konumda üç milyon insan yaşamaktadır.

Sadece Hıristiyanlar mı Avrupalı? Türkiye'yi, insanların inancı nedeniyle reddedenler, toplumumuzdaki Hıristiyan olmayanların eşitliğini de tartışmalı hale getirmektedirler.

Bu tehlikeli bir düşüncedir. İlkesel Türkiye eleştirmenleri, her seferinde Hıristiyan Avrupa'nın ortak bir aydınlatma tecrübesi yaşadığını, Türkiye'nin ise bu konuda eksikliği bulunduğunu ileri sürüyorlar. Ancak Avrupa'nın Katolik güneyinde ye da Ortodoks güneydoğusunda fazla bir aydınlatma söz konusu olmamıştır. Ayrıca, burada gerçekleştirilen ve aydınlatma diye nitelendirilen olgu, Türkiye'de 80 yıllık bir süreci kapsayan ve sürmekte olan Kemal Atatürk'ün reformlarıdır.

Ayrıca, doğa kanunlarının tanınması ve mantığın zaferi, Almanların bundan onlarca yıl önce milyonlarca insanı katletmesini önleyemedi. Yani aydınlanma, sağduyulu davranmak için bir garanti değildi ve bizim daha iyi insanlar olmamızı sağlamadı. Aydınlanmanın ana fikri, mantıklı davranma sorumluluğunu içermektedir; mantıksız korkuların yaratılmasını değil. Sağduyulu hareket etmek, her zaman yerine getirilmesi gereken bir görevdir. Medeni, ortak bir yaşamın temeli, sağduyudur; Kur'an, İncil veya Tevrat değil.

Bu arada, Türk savaşlarının Avrupa'nın kolektif hafızasında hala yerini koruduğunu ve Viyana'yı kuşatanlarla Viyana'yı savunanların torunları arasında duygusal bir engel oluşturduğunu okumak da mümkün. Bu tür düşünceleri son olarak birkaç hafta önce tarihçi Hans-Ulrich Wehler'in kaleminden dökülmüş olarak bu gazetede okuduk. Fakat Osmanlı İmparatorluğu ve Avrupa, hiçbir zaman birbirinin karşıtı olmamıştır. Türkler, Avrupa güç sisteminin bir parçası olarak her zaman hem müttefik hem de düşman olmuşlardır.

16. Yüzyılda Habsburglara karşı Fransızlarla birlikte, 17. Yüzyılda Ruslara karşı İsveçlilerle, 19. Yüzyılda yine Ruslara karşı İngilizler ve Fransızlarla birlikte ve 20. Yüzyılda Almanlarla birlikte bütün dünyaya karşı.

Kaldı ki, bütün bunlardan bağımsız olarak -eğer bir ortak hafıza olsaydı- Kara Mustafa Paşa ve Viyana'dan ziyade, Hitler ve Stalin hatırlanmaz mıydı? Son yüzyılları savaş ve sürgünler belirlediği içindir ki, Avrupa bütünleşmesi ileri götürülmelidir. Geçmişteki savaşlar ayırmaz, yükümlülük getirir. Avrupa bütünleşmesi olmasaydı, Alman-Polonya veya Alman-Fransız uzlaşması da düşünülemezdi. Yunan-Türk yakınlaşması da Türkiye'nin AB arzusunun yıldızı altında durmaktadır.

Wehler, Federal Almanya'daki Türk toplumunu "Türk sorunu" olarak isimlendirmekte ve "Müslüman diasporanın" entegre edilemez olduğunu söylemektedir. Wehler entegrasyonu mu yoksa asimilasyonu mu kastetmektedir? Burada söz konusu olan sadece ihmal değildir. Wehler'in sözlerinin arkasında, Almanya'nın sadece Hıristiyan Almanlara ait olduğu ve başka birine ait olmadığı düşüncesi yatmaktadır. Onlarca yıl önce de bir başka dini cemaatin, "çözümüne" ihtiyaç duyan bir sorun oluşturduğu açıklanmıştı. Profesör Wehler sözlerini özellikle hassas biçimde seçmesi zorunlu olan bir kuşağa mensuptur.

Eğer Avrupa medeniyeti, Yunan felsefesinin, Roma hukukunun ve Judo-Hıristiyan değerlerin mirasçısı ise, bugün Türkiye'de bulunan Küçük Asya'yı dışlamak zordur: Antik Yunanistan, Truva'yı, Efes'i, yani Atina'nın karşısındaki Ege Denizi'nin öteki tarafını içine alıyordu. Roma İmparatorluğu'nun doğu sınırı, Ankara'nın doğusundan geçiyordu ve bugün Aziz Paul, Kıbrıs'ın karşısındaki 100 bin nüfuslu Tarsus'un Türk Musevisi olabilirdi.

Türkiye'nin ve Türklerin AB dışında tutulabileceği düşüncesi çocukçadır. Su yolunu her zaman bulur. Sağlam bir Avrupa da ancak temel özgürlüklerin verilmesi ile hayata geçirilebilir.

Acaba tartışmalı bir kültür gerekçesiyle Avrupa'da yeni bir demir perde kurmayı gerçekten istiyor muyuz? Türkiye'nin durumunda söz konusu olan, "içerideki" veya "dışarıdaki" değildir. Söz konusu olan, bizim Avrupalılar ve demokratlar olarak kendimizin ne anladığıdır.

Türkiye'nin Avrupa yolunda yapması gereken hala pek çok ev ödevi vardır. İnsan haklarının korunması, azınlıkların devlet ve toplum içinde eşit biçimde pay almaları, bilinçli bir vatandaşlar topluluğunun geliştirilmesi, bu bakımdan en önemli sloganlardır. Fakat Ankara'da gerçekleştirilen son reformlardan sonra, Türk siyasetinin sözünü tutacağı konusunda iyimser olabiliriz. Aynı şeyi artık Avrupa'nın da yapmasının zamanı gelmiştir.

Sürekli olarak Avrupa'nın Romalı ve Hıristiyan temellerine atıfta bulunanlar, "paçta sund servanda"yı (ahde vefayı) da bilirler. Bu hem Roma'da ve hem de kutsal Roma Germen İmparatorluğu'nda hukukun temel ilkelerinden biriydi. Bu durum bugüne kadar da değişmemiştir. Anlaşmalara, her iki tarafın da uyması gerekir.

"Avrupa kimliği nedir? Aydınlanmaya, dile ye da dine mi bağlıdır?Avrupa'nın anladığı şekilde bir aydınlanma Yunanistan, Bulgaristan ve Romanya'da da yaşanmamıştır. AB içinde konuşulan diller Kafkaslardaki diller kadar çeşitlidir" ifadesine yer verilen yorumda, "Bizi din mibir arada tutuyor? Katolik İspanyollar ile Protestan Finliler, Akan İngilizler ile Ortodoks Yunanlılar arasında o kadar az benzerlik olmasına rağmen hepsi Brüksel'deki dünyevi AB evine hacediyorlar. Müslüman Türkiye bunu neden yapmasın?"

Tarih kitaplarının incelenmesi durumunda Türkiye'nin her zaman Avrupa'ya ait olduğunun görülebileceği kaydedilen yorumda, zamanında Osmanlı İmparatorluğu'nun bile Avrupa'nın "iktidar ağına" dahil bulunduğu hatırlatıldı.

Yorumda, "Almanya'da yaşayan yaklaşık 2,5 milyon Türk kökenli vatandaş, Avrupa'yı ziyaret eden Asyalı mıdır? Hıristiyanlık ve İslamiyet siyasi sınırların belirlenmesinde rol oynayamaz. Çünkü her ikisi de Avrupa tarihinin parçalarıdır. Bunun bilincine varan ve Türkiye'ye AB kapılarını açanlar, Almanlarla Türkler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır" denildi.

Jacques Attali, Kültürel farklılıklardan ötürü Türkiye'nin olası bütünleşmesini tartışma konusu haline getirenler aynı zamanda yanlış bir yorum içerisindedirler. 15'nci yüzyıldan itibaren, Türkiye'nin tarihi, özünde, Avrupa'nın tarihiyle iç içe geçmiş durumdadır. Constantinople'un (İstanbul) Roma İmparatorluğu'nun yegane merkezi olduğunu unutmayalım, eğer gerekliyse entellektüel ve sanatsal kültürel mirasımızı deşersek, İslam konusundaki edimlerden, Yunan düşüncesine, Arap kültürüne kadar çok fazla şey bize Türkiye üzerinden ulaşmıştır. Onu kültürel nedenlerden ötürü dışlamak, herşeyden öte kendimize ait Orta Doğu'daki kültürel ve dini köklerimizi reddetmek anlamına gelecektir.

Türkiye'nin Avrupa kültüründeki yeri sağlamdır. Avrupa medeniyetinin pek çok sembolik unsuru, bugünün Türkiye topraklarında doğmuş ve yaşamıştır. Bu her tür kültürel unsuru kapsamaktadır. Çok kısa bir süre sonra her birimizin bacalarından düşecek Santa Claus, bir zamanların Myra (Kale) Piskoposu St. Nicholas'nın hayatına dayanmaktadır.

Nicholas, bir grup genç kızı fahişlikten korumak uğruna bir çuval altını feda eden kişi olarak tanınır.

Medeniyetimizin kurucuları arasındaki "tarihin babası" Heredot, pekçok yere seyahat etmiş, ancak tüm hayatı boyunca, bugünün Bodrum'u, Halikarnas vatandaşı olmaktan onur duymuştur. Coğrafya uzmanı Strabon, Amasyalıydı ve "La Fontain Masalları"na ilham kaynağı olan Ezop, gurme mutfağın babası Locuilis gibi Frigyalıydı.

Türkiye ayrıca, Avrupa medeniyetinin köklerinin bulunduğu pekçok kente sahip: Homer tarafından tanıtılan Troya kenti Türkiye'dedir. Burada yaşanan ünlü savaş, ilk defa Pergamon'da (Bergama) bulunan parşömene kaydedilmiştir.

İnsanlığın irade gücünü kanıtlamak üzere Büyük İskender'in düğümünü kesen Gordion kralı da Frigya'da yaşadı. Kuzeyde, Yason ve Argonotların Altın Pösteki'yi aradıkları Karadeniz sahilleri uzanmaktadır.

Türkiye'de bunlardan başka İncil'de önem atfedilen pekçok yer bulunur. Peter'in Hristiyan Kilisesi'ni kurduğu Antakya ve unutmayalım ki, İmparator Constantine'in Avrupa İmparatorluğu ve bir Avrupa medeniyeti kurduğu bugünün İstanbul'u, Türkiye'de bulunmaktadır.

Bugünün Türkleri, yalnız bu saygın ataların soyundan gelmemektedir. Bunun yanında bizler, bu antik değerleri bugünün Türkiyesi'nin tüm mirasından ayrı tutamayız. Victor Hugo, Türkiye'yi, Kutsal Deniz, Kutsal Roma İmparatorluğu, Fransa, İspanya ve İngiltere'nin yanında Avrupa'nın "birinci dereceden altı gücü"ne dahil etmiştir.

Diğer yanlış bir argüman da din konusundadır. Fransa ve İngiltere gibi ülkelerde İslam, fiili olarak en fazla uygulanan din ve sayıca en fazla ayinlere sıkı sıkıya bağlı müminlerden oluşurken hâlâ Avrupa'nın Hristiyanlığından söz edilebilir mi? Müslüman Türkiye'yi reddetmek, Avrupa'nın çok inançlı gerçekliğini görmemek anlamına gelir. Ayrıca, Avrupa Birliği'ne gelecekte üye olacak ülkelerin tutumlarına kuşkuyla yaklaşıyorum. Bunlar, bundan böyle kulübe dahil olacakları için memnuniyet duyuyor. Ancak, aralarından çoğu, dahil olduktan hemen sonra, kendilerinin ardından kapıyı kapatmak için acele ediyorlar. Bu kabul edilir bir durum değildir. Avrupa tutkusu kapıların açık tutulmasını zorunlu kılıyor. Büyük Avrupa, bir ütopya değildir. Bu bir projedir.

Türkiye'yi kıtamızın değerleri ve gelenekleriyle bağdaşmayan, rahatsız edici bir yabancı kültür olarak görenler daha çoktur. İslamın değerlerini odak noktası olarak seçen siyasi mesajların çekiciliği, genellikle uygunsuzluğun delili olarak sunuluyor. Modern Türkiye'nin, Atatürk zamanından bu yana bilinçli olarak Avrupa'nın çağdaşlık yolunu seçen tarihi, bu tür korku ve endişeleri çürütüyor.

Bu tarih, kendisini Avrupa medeniyeti değerlerine sürekli daha da yakınlaştıran temeller oluşturdu. Son olarak ölüm cezasının kaldırılması ve etnik azınlıklara karşı daha büyük hoşgörüyle bazı hakların tanınması yolunda adımlar atıldı. Dini değerlere sarılma konusunda ise itiraz yok. Bu, Avrupa'nın siyasi yelpazesinde de aynı ölçüde mevcuttur.

Böyle bir Türkiye'ye ileride böyle bir Avrupa'da yer verilmek istenmemesi, çok kültürlü ve hoşgörülü Avrupa'nın entegrasyon gücünü küçümsemek anlamına gelir. Böyle bir durum, Avrupa'nın İslam dünyasının geri kalanıyla ilişkilerinde de büyük tehlikelere yol açar. Bu konuda söz konusu olan, kesinlikle sadece hammaddelere ulaşım ve pazarların açılması değildir. Avrupa'nın dünyanın büyük medeniyetlerinden birine karşı kapılarını kapatması, Arap ve Asya dünyasına doğru geniş bir kesime karşı kültürel savaş ilanı olarak algılanabilir.

Türkiye değişik bir kültür mü? Pek değil. Avrupa kültürünün en temel kitaplarından biri, Truva savaşlarını konu alan Homeros'un İlyada'sı. Truva, Türkiye'de. Boğaz'ın Anadolu yakasında. Diğer büyük yapıt ise, İncil ve Aziz Paul'un Efeslilere yazdığı mektup. Efes de Türkiye'de. Efes'in yanı sıra en değerli Yunan harabeleri ve Bergama amfityatrosu da Türkiye'de.

Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac, 'Konu coğrafi planda tartışılabilir, ama tarih ve medeniyet planı üzerinde tartışılmaz. Çünkü insanlığa çok şey kazandırmış, dünyanın en eski medeniyetlerinden biridir' .

Avrupa'nın tarihi, bugün Türkiye'de bulunduğu düşünülen, Küçük Asya'daki bir sahilde başladı. Yunan mitolojisine göre boğa görünümündeki Zeus oradan güzel Avrupa'yı Girit adasına kaçırdı. Onların çok sayıdaki çocukları, yani Avrupalıların buna göre Anadolu'da ataları ve akrabaları var, tıpkı bugünkü Yeni Avrupalılar gibi.

Coğrafya ve tarihin Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olmasına tezat teşkil ettiği yolundaki argümanlara bundan başka söylenecek bir şey yok. "Hristiyan" Avrupa ile "Müslüman" Türkiye arasındaki Haçlı Seferleri'nden Türk savaşlarına varan dini uyuşmazlığın da, AB'nin mantığına göre bir engel teşkil etmemesi gerekir. AB'nin özünü oluşturan AET, savaşın getirdiği çaresizliğe bir karşılık olarak kurulmuştu. AB'nin özgürlükleri arasında din özgürlüğü, yani Hristiyan olmama özgürlüğü de yer alıyor.

Almanya'da bir yaratık dolaşiyor; Romantik-Hristiyanların evrensel masalındaki bir yaratık bu. Özellikle de bazı tarihçi çevrelerde hâlâ kültürün kapalı bir alan olduğuna inanılıyor. "İçerideki" (Hristiyan Batı) ve "dışarıdaki" (İslam ve Orta Doğu). İçeridekinin, dışarıdakinden ayrı tutularak korunması gerekiyor. Hans Ulrich Wehler bunu, "patlayıcı maddeyi kendiliğimizden ülkeye sokmayalım" diye ifade ediyor.

Bir zamanlar kendilerini ilerici olarak gören ve gelecek ile geçmişi birbirinden ayırmanın gerekliliğini savunan Wehler ye da Heinrich August Winkler gibi tarihçiler, şimdi dünün sınıflandırmalarına sarılıyorlar. Muhafazakârların gözünde "Hristiyan Batı"nın moda olduğu 1950'li yılların pis kokusu geliyor burunlara. Sanki Avrupa, hâlâ savaş sonrası dönemin Katolik-muhafazakâr projesiymiş gibi geliyor insana.

Türklerin Avrupa'nın ortak değerlerini paylaşıp paylaşmadıkları sorusuna da cevap aramak gerektiğinde "bazılarının bu konuda sorunları olabileceği, ancak sorunun, İtalya'daki hukuk devletini kendi çıkarlarına göre yeniden düzenleyen Başbakan Silvio Berlusconi'nin sorunlarından daha büyük olmadığı" görülmelidir..

"Avrupa'nın bütünleşmesi konusunda halkların coşkusuna bakılarak AB'ye üye alınması halinde, Türklerin hemen AB vatandaşı olması, İngilizlerin ise vatandaşlıktan çıkması gerekir."

Dini argüman:

Bir başka iddia ise, eski Alman Şansölyesi Helmut Kohl'ün belirttiği gibi Avrupa'nın, bir "Hristiyan Kulübü" olduğu ve Türk Müslümanların bu vasfı taşımadıkları idi. Bu arada, Türkiye'de "ılımlı" Müslümanlardan oluşan yeni AKP hükümetinin kızlarını üniversitelerde türbanın yasak olduğu Türkiye'de okutmak yerine başlarına özgürce türban takabilsinler diye ABD üniversitelerine gönderen adamlar tarafından yönetildiğine de dikkat ediniz.

Ancak camilerin kiliselerden daha dolu görüldüğü Hristiyanlık sonrası Avrupa'da, İngiltere, Fransa, Almanya ve diğer AB ülkelerinde halihazırda 15 milyon kadar Müslüman göçmen var. Coğrafi açıdan "Avrupalı" oldukları kesin olan Bosnalılar ve Arnavutlar ise aynı zamanda Müslüman.

Destekleyicilerinin belirttiğine göre, AB'nin en büyük başarısı, eski hasımlar Almanya ve Fransa'dan başlamak üzere üyeleri arasında savaşı düşünülmez kılmak. Eğer bu, AB'nin en büyük amacıysa, o zaman laik İslami demokrasinin kucaklanması, Avrupa'nın Haç ve Hilal arasındaki medeniyetler çatışmasını önlemeye dönük en büyük katkı değil midir?

Kemal Derviş, "Tarih kuşkusuz Osmanlılarla Avrupalıları karşı karşıya getiren çatışma tohumları ekmiştir. Ancak bu çatışmalar, Avrupalı güçleri kendi aralarında karşı karşıya getirenler kadar önemli olmamıştır. Ayrıca, Osmanlı İmparatorluğu, Orta Doğu'ya olduğu kadar, hatta daha fazlasıyla Balkanlara da demir atmıştır" şeklinde karşı savda bulunuyor.

Türk Devleti'nin laik özelliğini hatırlatan Ankara taraftarları ayrıca, tarih veya kültürün arkasında özellikle dini iddianın olduğunu belirterek, Avrupa'yı bir "Hristiyan kulübü" yapma girişimini kınıyorlar. Lüksemburg, Başbakanı bunun yanlış olduğunu vurgulayarak, "Avrupa'nın Hristiyan halkların tekelinde olmadığını" belirtiyor. Tabii bunu söylerken, AB'ye katılma istidadındaki Bosna-Hersek veya Arnavutluk gibi iki Müslüman ülkeyi örnek göstererek, aynı konuyla ilgili pek çok kişi gibi din konusundaki tartışmayı kapatmak istiyordu.

Ankara'yı savunanlar bu konuda ayrıca, Türkiye'yi reddetmenin, gerçekten laik Müslüman ülkelerden en önemlisi ve neredeyse tek durumdaki bir ülkeyi reddetmek olacağının altını çizerek, bunun; dünyada yeni din savaşlarını hazırlayanları cesaretlendirmek pahasına Batı ile İslam arasındaki bir aracından mahrum olmak sonucunu doğuracağına dikkat çekiyorlar.

TÜRKİYE DIŞLANIRSA:

Ancak AB kapıyı Türkiye'nin yuzune tekrar kapatacak olursa, bunun sonuçları altından kalkılamayacak kadar ağır olacak. Türkiye ye radikal islamcı bir devlet haline gelecek, ye da batılı maceracı muttefige karsı olan acımasız bir askerı diktatorlukle yönetilecek. Milliyetçi türk halkının saldırgan bir panturk kokeninin sesinin yankılarının duyulması da bekleniyor. Belki de Nato'dan bile çıkmayı dusunecekler. Türkiye'ye yakın bir dış ulke sıfatı vermek ye da ortadogu'nun sıradakı en ıyı ulkesı dıye tanımlamak gercek dışı ve safca olur.

Türkiye'yi Avrupa Birliği üyeliği hedefinden saptıracak olan her adım, AB'ni Türkiye'yi ve bölgemizin geleceğini olumsuz yönde etkileyecektir. Birtakım abartılı ve üretilmiş gerekçelerin arkasına sığınarak AB müşterek geleceğimizi geçmişin endişelerine feda etmemelidir.

Suriye, İran, Irak ve Hazar bölgesine dönecek olan bir Türkiye'yi Avrupa ebediyen kaybetmiş olur

Amerikalılar gibi Alman hükümeti de, Türkiye'nin AB tarafından reddedilmesi sonrasında İslamcılığa yönelmesi durumunda tahmin edilemeyecek zararlardan endişe duyuyor.

Türkiye'yi eleştirenler ise lütfen şu sorunun cevabını versinler ve özellikle de "hayır" demelerinin yaratacağı sonuçları açıklasınlar: Eğer Avrupa (yoksa Hristiyanlar mı?) Türkiye'ye sırt çevirirse, güçlü ve stratejik açıdan son derece önemli olan bu ülke nereye sürüklenecektir?

Heribert Prantl, Türkiye'nin AB'ye alınmasının dünya tarihi açısından çok büyük önem teşkil edeceğini belirtmişti. Bu konuda ona hak vermek gerekir. Türkiye'nin üyeliği, İslami toplumların modern hukuk devletine entegrasyonu için bir sembol oluşturabilir. Balkanlar'da ve Kıbrıs'da, AB'nin yeni oluşturduğu barış bölgesinde geleneksel etnik kültürel sorunlar en aza indirgenebilir ve inançlı Müslümanların, Hristiyanların ve layık insanların oluşturduğu ayrışık rejimli devletlerin yan yana var olması ve barış içinde yaşamaları sağlanabilir.

Bu nedenle de Türkiye'nin eskiden ezeli düşmanları sayılan Yunanistan ve Bulgaristan, Türkiye'nin AB'ye alınmasını istiyor. Yeni bir red cevabı tüm dünyadaki İslami radikalleri bir anda patlayıcı bir madde haline dönüştürebilir. Yeni bir red cevabı ayrıca, demokrasi ve insan haklarının Avrupalı Hristiyanlara ait bir adım olduğunun ve verdikleri evrensel var olma yeminlerinin Avrupalı Hristiyanların ikiyüzlülüğünden başka bir şey olmadığını kanıtı olurdu.

Türkiye, Avrupa'dan dışlanacak olursa, Avrupa'daki Türkler de farklı kimliklerine daha fazla sarılacaklardır.

Türkiye'nin üyeliğini reddederek, Avrupa'nın onu şiddetli bir İslamın kucacağına atacağı düşünüüyorsa, o zaman Ankara'nın her türlü siyasal İslam'a dönüşünün de engellemesi gerekir. Michel Rocard gibi düşünülürse, Avrupa, Türkiye'nin üyeliğini reddetmekle, Orta Asya Cumhuriyetlerinden karşılamak zorunda olduğu petrol ihtiyaçlarını ve stratejik çıkarlarını zora sokar ve İslam dünyasında batı düşmanlığını körükler. Eğer Türkiye'nin reddedilmesinin zaten zor durumda yaşayan Hristiyan ve Musevi cemaatlerinin biraz daha boğulmasına neden olacağı düşünüüyorsa; eğer Türkiye'yi ekonomik sorunlarından çıkarmak için ve yurt dışına gitmek isteyen göçmenleri buldukları yerde tutabilmek için Erdoğan bir şans oluşturuyorsa; eğer daha olumlu bir açıdan bakışla, bu ağır topun AB'ye gelmesi ile (nüfusu Almanya, Fransa ye da İngiltere'ninkine eşit) İslam dünyası bu en ilerici ve genç ülkeden esinlenecek ve İslam ile özgürlüğün bugüne kadar eşi görülmemiş bir biçimde bağdaşması mümkün olacaksa (Kur'an düşüncesinde siyasal bir reform isteyen Suriyeli İslamcı yazar Muhammed Şahrû'nun belirttiği gibi İslam felsefesi her zaman adaleti ön plana çıkarmış, ancak her zaman özgürlüklerin eksikliğine alışık kalmıştır); eğer Türkiye laik kalacaksa, dinini, kitabını, filmini yaşam tarzını, hatta eşini seçme özgürlüklerine müsamaha gösterilecekse, o zaman evet, Türklere belirlenmiş bir tarihte görüşmelere hazır olduğumuzu söyleyelim.

Avrupa'dan sorumlu Bakan Denis Macshane'in de dediği gibi, AB, geçekten işleyen bir İslam demokrasisi yolunda Türkiye'ye yardım imkânına sahiptir ve İslam dünyası için Türkiye'nin köprü olmasını destekleyebilir. AB'den gelecek olumsuz bir cevap, ülkeyi aksi

istikamete itecektir. Sadece içine dönük, Avrupa'ya has bir AB, hem Türkiye hem de birlik için yanlış seçim olacaktır.

CDU'nun eski Genel Sekreteri de olan Rühe, "bu hedefe ancak Türkiye'ye uzun vadede AB üyeliği konusunda inandırıcı bir perspektif vererek ulaşabiliriz" dedi ve Türkiye'nin başarılı olamaması halinde ülke için, ama aynı zamanda doğal olarak bütün İslam dünyası için çok kötü etkileri olacağını söyleyerek "bu durum bizim Avrupa'daki güvenliğimiz için de çok olumsuz sonuçlar doğurur" diyor.

Bugün Türkiye'yi reddetmek , Avrupa için dönüşü olmayan sonuçlar yaratacak büyük bir stratejik hata olur.

Bin yıllık imparatorluk geleneğine sahip Batıyı seçen ve NATO'ya sarsılmaz bir sadakat gösteren, 1949'dan beri Avrupa Konseyi üyesi olan güçlü bir müttefikten yoksun bırakır bizi. Batı Avrupa'da; Kazakistan'ı, Türkmenistan'ı, Özbekistan'ı, Tacikistan'ı, İran'ı, Irak'ı, Suriye'yi ve da Afganistan'ı Türklerden iyi kim tanır? Onlar kadar dillerini, aşiret ve da bölgesel bölünmelerini, stratejik tercihlerini, güçlerini ve da zaaflarını kim bilir?

Türkiye'nin Avrupa'ya bağlanma perspektifi bile tek başına; Yunanistan'da, İspanya'da ve Portekiz'de olduğu gibi derhal demokrasisini güçlendirir. Avrupa'ya ayrıca, Orta Doğu'da şu anda oynayamadığı pozitif rolü oynama şansı da verir. Orta Doğu'nun su şatosu, böylece petrol kadar değerli bir kaynağı kontrol eden, aynı zamanda İsrail'le iyi ilişkiler içinde olan ve İslam dünyasına iyi entegre olmuş olan Türkiye'nin varlığı, anında Avrupa'nın bu stratejik bölgedeki inandırıcılığını ve etki kapasitesini artırır. Tarih Avrupa'ya, bir asırdan beri kökten dinciliğe karşı modernliği, cehalete karşı eğitimi, kadınların bağımlılıklarına karşı onların özgürlüğünü, şeriata karşı Medeni Kanunu tercih etmiş bir Müslüman ülkeyi entegre etmek gibi umulmayan bir şans veriyor.

Bu ülkenin yüzde 70'i Avrupa'ya entegre olmak istediğini söylüyor. Türkiye'de siyasi güçlerin bu uzlaşması dikkate değer. Kemal Derviş ve dostlarının ittifakımıza açık olduklarını biliyorduk. Diğerleri konusunda şüpheliydik. Bugün bunun cevabı açık.

Türkiye, yüksek medeniyeti, askeri yürekliliği, laik geleneği, dini ve felsefi hoş görüşü olan bir ülke. Avrupa'da bizimle birlikte olması oldukça önemli bir şans. Avrupa oluşumunun günlük ve çok şekilli pratiğinde bir laik Müslüman ülkenin tepkileri, önerileri ve katkılarını tanımayı öğrenmemizi sağlar.

Türkiye'nin Avrupa'ya girişi dünyanın stratejik durumunu değiştirir. Ama bizim lehimize.

Türkiye'yle müzakere, bütün üyelik müzakereleri gibi, uzun yıllar alacaktır. Zira, çözülmesi gereken çok sayıda zor sorunlar var. Şartlar belirlendi. Yerine getirilmesi gerekmektedir. Fakat bugün önemli olan Avrupa'nın ona vermesi gerektiği çifte mesajdır. Sanıldığından çok daha fazla olan demokrasi, insan hakları ve kadın hakları yanlısı Müslümanlara, Avrupa'nın medeniyetler çatışmasını ve din savaşlarını reddettiği mesajını.

El Kaide teröristlerine, tuzaklarına düşmediğimiz, terör ile İslamı karıştırmadan, terörü reddeden Müslümanların yardımıyla onlara karşı mücadele edeceğimiz mesajını.

Uğursuzluk peygamberlerini birlikte yalancı çıkaralım. Türkiye İslam ile Batı arasında bir arabulucu rolü oynamaya ehildir. Avrupa için bu bir şanstır. Kaçırmayalım.

Vural Öger'in dediği gibi "Müslüman demokrat bir dostu mu tercih edersiniz? Yoksa fanatik İslamcı bir düşmanı mı?"

Türkiye'nin reddedilmesi Müslümanlara Avrupa'nın onları kabul etmek istemediği manasına gelecektir. Bu da ABD'nin İslami radikalizme karşı bir kampanya yürütmekte olduğu ve dünyadaki Müslümanlara terörizme karşı yürüttüğü savaşın İslama karşı olmadığını göstermek için Türkiye'ye ihtiyacı olduğu bir dönemde gelecektir.

Çağatay, Türklere verilecek cevabın hayır olması halinde Müslüman dünyanın bunu Avrupa'ya uymadığı şeklinde değerlendireceğini söyledi ve şöyle devam etti: " Bu, Avrupa'nın Hristiyan olmayanları kendi politikası içine almak istemediğinin bir işareti olacaktır."

Müslüman bir ülke olduğu için Türkiye'yi reddetmeli miyiz? Kesinlikle hayır. Böyle bir karar, yalnız Türkiye'ye değil, bunun yanında İslam dinine mensup 10 milyon Avrupa vatandaşımıza da kesin ve yıkıcı bir mesaj taşıyacaktır. Müslüman dünyadaki en iyi dostumuzu hayal kırıklığına uğratabacak ve El Kaide destekçisi radikalleri sevindirecektir. Bu kişilerin İslam ile Batı arasında çatışma yaşanması hayalleri, Türkiye'nin reddedilmesi sayesinde kazanacağı ivmeyle gerçekleşecektir.

Hristiyanlar, Müslümanlardan kesinlikle farklıdır, ancak kimi kez, düşündüğümüzden daha küçük bir farklılıktır bu. İbrahim'in, İsa'nın ve Muhammed'in tanrısı, teoloji ve inanış ne kadar farklı olursa olsun birdir.

Türkiye yüzyıldır, karanlığa karşı modernliği, cahilliğe karşı eğitimi, kadınların boyunduruk altına alınmasına karşı özgür olmalarını ve şeriata karşı hukuk yasalarının geçerli olmasını tercih etmiştir.

Ülkenin ordu ve insan hakları sicili ile ilgili sorunları bulunmaktadır, fakat bunlar, Türkiye'nin komşularının karşı karşıya kaldıklarının yanında küçük problemlerdir. Türk liderler şu anda bu sorunları alt etmek için cesaret göstermektedir.

Şükürler olsun ki tarih, bu hafta bizlere Avrupa'da laik Müslüman bir ülkeyi kucaklama fırsatı sunmuş ve diğer ülkelerdeki Müslümanlara, İslam'ın ekonomik gelişimi engellemediğini göstermiştir. Bunlara ilaveten Türkiye, tüm dünyanın baskısının yoğunlaştığı Orta Asya, Orta Doğu, Kafkaslar ve Balkanlar'ın ortasında stratejik noktada askeri bir güçtür. Başka hangi ülke için bunu söyleyebiliriz?

Ve Türkiye, Doğu'ya bu derece yakın olmasına rağmen, yaklaşık yarım yüzyıldır Batı'da NATO'nun ve Avrupa Birliği'nin güçlü bir müttefikidir. Atatürk döneminden bu yana Türkiye, Avrupa'yı ve Batı'yı seçti.

Türkiye tüm bu nedenlerden dolayı Avrupa için değerli olacaktır.

Rühe: Sanıyorum birçok Alman, kendi kaderimizin Türkiye'nin kaderiyle ne kadar yakın bağlar içinde olduğunun farkında değil; özellikle de, burada yaşayan üç milyon Türk nedeniyle. Çünkü, eğer Türkiye gerçekten günün birinde uzaklaştırılırsa -ve dünya çapında

İslam içinde endişe verici eğilimlerle karşı karşıyayız-, bunun bizim iç güvenliğimize muazzam etkileri olacaktır. Ve buna, beş milyonla Avrupa'da en fazla Müslümanın yaşadığı Fransa'da da böyle bakılıyor. Ülkelerimizin Avrupalı Müslümanlar üzerine tartışmalar yürütmesi konusunda hemfikiriz. Tartışmanın nesnelleştirilmesine ihtiyacımız var. Bu yolun ne kadar uzun olduğu konusunda bir hayalim yok, fakat Türkiye hakkında polemikten uzak gerçek bir tartışma için bu iki yılı kullanmalıyız.

Fransa eski Başbakanı ve Avrupa milletvekili **Michel Rocard**: Ayrıca, dikkate alınması gereken bir dinamik daha var: Türkiye'yi reddedersek, en eski iki akımı güçlendirmiş oluruz, diğer bir ifadeyle bir yanda İslamcılar diğer yanda da laik ama antidemokratik olan ordu. İstikrarlı, dingin ve demokratik bir Türkiye istiyorsak, bizden biri olmasını kabul etmemiz gerekir. Türkiye'nin yatışması kesinlikle bizim yararımıza. Bu hatta, bence hayat sigortası da içeriyor. Kafkaslar'daki eski Sovyet Cumhuriyetlerinin beşinde Türkçe konuşuluyor. Dolayısıyla, Türkiye'nin bu bölgede Moskova'ninkine göre çok ağır basan bir etkisi var. Bugün hiç kimse, Rusya'nın nasıl bir ilerleme kaydedeceğini söylemiyor ama bizim, Avrupalıların, güvenliğimiz açısından dünyadaki ikinci büyük petrol rezervlerinin bulunduğu Kafkaslar'daki ülkeler de dahil olmak üzere çevremizle sakin ilişkiler kurmamız gerektiği bence ortada. Türkiye ile ilişkiler kurmak buna ulaşmanın yollarından bir tanesi. Son olarak, Sibiryaya rezervlerine ulaşmanın yolu Kafkaslar'daki Cumhuriyetlerden, dolayısıyla Türkiye'den geçiyor."

Fransa eski Başbakanı ve Avrupa milletvekili **Michel Rocard**: Türkiye Müslüman mı? Kesin. Ama dünyayı geliştirmek için sorumluluk alan bir Avrupa fikri bir tarafa bırakıldığında, komşuluk ilişkilerinin güvenliği açısından düşünmek gerekir. Ve bu bakış açısından, bir süredir Hristiyan dünyası ile Müslüman dünyası arasındaki ilişkilerde -ABD politikası tarafından ağırlaştırılmış- bazı zorlukların geldiğini hisseder gibiyiz. Birçok şey, bu zorlukları açıklıyor ama özellikle, Müslümanlığın laik bir kurumsal örgüt ile bağdaşması konusunda bizde var olan bir şüphe bunu ortaya koyuyor. Oysa ki, Müslüman bir ülke olan Türkiye'de, 80 yıldır, her zaman koruduğu laik bir düzen var. En çok çabayı Türkiye'nin göstermiş olmasına rağmen Müslüman olduğu bahanesiyle bu ülkeye şans vermemek uçurumu biraz daha açacaktır.

ye birlik Türkiye'yi üye yapar ye da ülke Avrupa'dan dışlanır ve İslam'a yönelir.

.....

Türkiye, İslamcı köktendinciliğe karşı önemli bir tampon oluşturuyor. Türkiye'deki İslam, muhafazakâr ve halkçıdır, militan değil. Ancak ABD ve Avrupa, bir dışlama halinde Türkiye'nin köktendinciliğin kucağına düşmesinden korkuyorlar. Bu, özellikle 11 Eylül sonrasında önemli bir unsur haline gelmiş bulunuyor.

Eğer, ilk vaadinden 40 yıl sonra sözünü tutmazsa AB'nin güvenilirliği ne olur? İnanırcılığından bir şey kaybetmemesi açısından, AB'nin şimdi Türkiye'yi içine alması gerekmektedir.

Türkiye'nin Batı'ya sırt çevirmesi ve otoriter bir sisteme yönelmesi tehlikesi çok büyük. Türkiye'nin AB'ye girmek için en büyük kozu belki de topraklarının yüzde 97'sinin Asya'da bulunmasıdır.

Eğer Avrupa, Türkiye'yi modernleştirmek için dinci bir partiyle birlikte çalışabilirse, bu, İslam ile laik ve demokratik yönetimin birbirine açık olmadığı Orta Doğu'nun geri

kalanına güçlü sinyaller gönderecek. Ancak Avrupa, Ankara'dan gelen samimi yakarışları reddederse, çok yakında kendisini, güneydoğu tarafında muhalif, büyük olasılıkla da istikrarsız bir komşuyla yan yana bulabilir.

Avrupalı liderler riskin ne kadar büyük olduğunu yeni yeni anlamaya başladılar. Saddam Hüseyin'in Irakıyla yaşanan ihtilaf Türkiye'nin stratejik öneminin altını çiziyor.

ÇOK KÜLTÜRLÜLÜK:

Türkiye'nin yüzü Batı'ya dönüktür ve laiklik ile Müslümanlığı kendi içinde kurduğu uyumla birlikte yaşatmayı başarmıştır. Mantıklı bir modele ihtiyacı olan bölge için Türkiye en iyi örnektir.

Avrupalılar, İslam dünyasında benzeri görülmeyen bu gelişmeleri neden durdurmak istesinler ki? Bu tarihi bir yanlışlık olacaktır'.

Türkiye gibi Müslüman bir ülkenin AB'de yer alması, her şeyden önce AB'nin çoğulculuk niteliğinin tam anlamıyla belirginleşmesi olacaktır. Avrupa'nın tarihten gelen önyargılarının belirleyici etkisinin kalmadığını gösterecektir. Bugün çoğu Avrupalının günlük yaşamında Hıristiyanlığın fazla bir belirleyici etkisinin bulunmadığı, hele toplumsal ve siyasal arenadaki etkisinin ihmal edilecek ölçüde olduğu söylenebilir. Lakin, Edward Mortimer'in de dediğı gibi Hıristiyanlık mirası Avrupa kimliğinin önemli bir parçasıdır ve Avrupa'nın sınırlarının nerede çizileceğini, içerde ve dışarıdaki Müslüman topluluklarla ilişkilerini kaçınılmaz olarak etkileyecektir.

Kültürler pazarındaki çeşitlilik cifte yarar sağlar. Çünkü bir defa asit haklara sahip partnerlerin birbirlerine saygı gösterdikleri, birbirleriyle rekabet ettiler ve birbirlerinden öğrendikleri bir pazar söz konusudur. Ayrıca bu pazar çağdaşlığın farklı yönlerini tanımamızın gerekliliğine yönelik duyarlığımızı artırabilir.

böyle anlaşılan bir pazar, insanların günlük hayatında kültürlerin farklı ve ortak yönleri için anlayış ortamı oluşmasını sağlar. Bunun egzotik şeylere duyulan, farklılığı yadırgayan ve yaşam bağlamından koparan merakla bir ilgisi yoktur. Tersine insanların eşit haklar temelinde birlikte yaşamalarını özendirmeye yöneliktir.

Avrupa'daki kültürler arasındaki işbirliği ve iletişim, vatandaşların çağdaşlaşma sürecini yeniden değerlendirmelerine katkı sağlayabilir. Alain Touranie "pourrons-nous vivre ensemble? Adli yeni kitabında (1997)" dünya'nın yeniden kurulması"ndan söz atmaktadır. Touranie, bundan kültürler arasındaki anlayışın, evrensel bir kültürün kibirli üstünlük iddiasından vazgecmeyi ve yüzyıllardan beri manipulasyona maruz kalan teknolojik dünya'yı yeniden kurmayı amaçladığı bir süreci anlamaktadır. Bu faaliyet kültürel etkileşimi gerektirmektedir. Bu, çatışmalara yolaçabilir; ancak çatışma ehliyeti, kültürler pazarının kültürler savaşını engellemesine imkan yaratır.

İslam'ın yükseliş gözüne alındığında, bu bağlamda Türkiye gibi bir ülkeyi Avrupa'nın kültürler pazarından dışlamak çok büyük bir hata olur. Türkiye, özellikle Müslüman halkıyla ab üyesi olarak Avrupa'nın bütünleşmesi yolunda bir kazanç oluşturur.

Avrupa için en büyük tehlike kendi içine kapanmasıdır. Avrupa Birliği, su sıralarda genişleme süreci hakkında karar vermektedir. Bu onamlı karar AB'nin, doğu ufukları ile batı

Avrupa arasında baslıca tarihi, kültürel ve ekonomik bağ oluşturan Türkiye'ye hangi rolü sunacağı konusunda alınacak karardır. Avrupa Birliği'nin alacağı karara göre, ye Avrupa Birliği değişik uygarlıklar ile hayatı bir köprü kuracak ye da ayrımcı bir politika izleyerek mevcut sorunlar üzerinde olumsuz bir atkı yapacaktır.

AB'nin geleceği, ırk ve din mülahazaları ile sınırlandırılacak mı, yoksa gen ısı kavramlı Avrupa coğrafyasını oluşturma yönünde bir birliğe ve çeşitliliğe mi açılacak?

Ab, ortaya çıkmakta olan yanı bir dünyanın karsımıza çıkardığı meseleleri çözümleyebilecek durumda olup olmadığına; yanı ekonomik, tarihi ve kültürel boyutların sunduğu gen ısı imkanları kavramaya ehil olup olmadığına; öngörüldüğu gibi medeniyetler arasındaki çatışmalar yerine uygarlıkların uyumuna katkıda bulunup bulunamayacağına; sınırlı stratejik bir vizyon ile yetinip, Bosna ve Kıbrıs gibi Avrupa problemlerinin çözümü için başka bir kıtanın yardımını istemeye devam etmek zorunda kalıp kalmamaya; ece donuk bir örgüt olarak var olmaya devam etmek veya kendisi ve herkes için sorumluluk üstlenebilecek bir örgüt haline dönüşüp dönüşmemeye hala karar verebilmiş değil. Avrupa birliği'nin, Türkiye'nin olumlu ve hatta etkin şekilde tüm bu güçlüklerin asılmasına katkıda bulunabileceğini anlaması zamanı gelmiştir.

Türkiye salt jeostratejik bir kitle, Avrupa'nın güneydoğu kanadında önemli bir kale olarak görülemez. Avrupa ile Arap-İslam dünyası arasında bir aracı olarak onun yerine konacak bir başka ülke yok.

Türkiye'nin AB üyeliği, Müslüman dünyasına, Batı ile Müslüman devletler arasında köklü çatışmaların olmadığı yönünde verilen bir sinyal olacaktır.

"Kültürler savaşı" bir "kendiliğinden yerine gelen kehanetin" tüm özelliklerine sahiptir: Ne kadar çok insan onun olacağını tahmin ederse, o kadar çabuk ortaya çıkacaktır. Ancak böylece, onu önleyecek çare de teşhis edilmiş oluyor: "Biz" ve "siz" sorusuna her iki tarafta da dini kriterler yerine siyasi kriterlere göre cevap verilirse, işte o zaman İslam ile Hristiyanlık arasındaki sınır, yer kürenin ihtilaf çizgisi olmaktan vazgeçecektir. O zaman "Avrupa", Hristiyanlığın sınırlarında değil, demokrasi ve çoğulculuğun diktatörlük ve otoriter yönetimlerle karşılaştığı yerde sona erecektir. "Medeniyetlerin" kriterleri, yeniden tanımlanabilir ve Huntington'un dinler arası "dünya savaşı" engellenecekse, yeniden tanımlanmak zorundadır. Bir Müslüman ülkenin de demokrasi ailesine ait olabileceği idrak edilmelidir.

"Nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan ve bu yönde (İslami) eğilimli partileri olmasına rağmen, laik olan ve Avrupa'nın demokratik değerler kavramını kabul eden bir devlet sadece Avrupa'nın değil, dünyanın geri kalan kısmının istikrarı için de son derecede önemlidir"

Avrupa için 20'nci yüzyılın en önemli iddiası nedir? İslam ve Batı arasındaki çatışmayı önlemek ve aşmaktır. Avrupa oluşumu tecrübesi buna yardımcı olabilir.

Avrupa oluşumunun özü barıştır. Yüzyıllardır süren kardeş savaşları ve milyonlarca ölüden sonra Avrupa Birliği Fransız-Alman çatışmasını önlemeyi sağladı ve iki halkımızın savaşmasını imkânsız ve absürd hale getirdi. Bunu elde etmek o kadar kolay değil. Briand ve Streesean da barışı istiyorlardı...

Jean Monnet, de Gaulle, Adenauer, Spaak ve De Gasperi'nin değişik bir sezgileri oldu, çok daha verimli olan; savaşı imkânsız hale getirmek için savaşı kanun dışı ilan etmek yetmez, birlikte, enerjilerimizi seferber edecek ortak bir proje kurmak gerekiyor. Bu nedenledir ki biz, Avrupalılar için Avrupa oluşumu yüzyılımızın en büyük başarısıdır.

Nazizmin yok olduğu (neredeyse), demir perdenin ve komünizmin yıkıldıkları bugün, medeniyetimiz için en büyük tehdit nedir? İki taraftan bazılarının inandırmak istedikleri gibi, İslam değil. İslam'la Batı arasında çatışmaya, Huntington'un, yapılan karikatüründen çok daha derin bir şekilde betimlediği "medeniyetler çatışmasına" götürmek isteyen fanatik terörizmdir. Kimliksel içe kapanmaya, "onlar onlardır, biz biziz" gibi formüllerle ve milyonlarca ölüme sebep olacak "1914'teki gibi" savaşa gitme eğilimiyle kolaya kaçmaya direnmek gerekiyor. Avrupa'nın muhakkak ki daha fazla tinselliğe ihtiyacı vardır. Bu da Papa'nın gözlemidir. Ancak Avrupa oluşumu siyasi ve ekonomik bir oluşumdur, hiçbir şekilde dini bir oluşum değildir. Bunun için kiliseler vardır.

Sezar'ın hakkını Sezar'a ve Tanrının hakkını Tanrıya vermek gerekir. Alman Protestan kilisesi yöneticileri Alman Katolik kilisesi yöneticileriyle Avrupa'nın "Hiristiyan" boyutunu vurgulamak için birleştiklerinde kendi tarihlerini yeniden okumalarını öneririm. Voltaire, "Almanya'da Protestanlığı Türkler kurtarmıştır" diyor. Aslında elinde olmadan, ama bunlar tarihin çelişkileridir!

Rocard'ın söylediği gibi ana sorun, bir milyar Müslüman'ın laik kurumları kabul edip edemeyeceğidir. Türkiye'yi reddetmek, son 50 yıldır bunu gerçekleştirmiş olan Müslüman bir ülkeyi reddetmektir. Şimdi AB için artık karar zamanı. AB, zamanın yüklediği sorumluluğu alabilecek mi?

Türkiye ile ilgili AB üyesi ülkelerin tutumu, aynı zamanda, içerisinde yaşamayı seçtiğimiz Avrupa'nın modeli bakımından nihai bir sınav niteliğindedir. Din gerekçesiyle Türkiye'ye Avrupa geleceğini vermeyi reddetmek, Avrupa' daki mevcut çeşitliliği reddetmektir. Buna karşılık, demokratik değerleri paylaşan bir ülkeyi etnik ve da dini alt yapısına bakmaksızın kabul etmek, Müslümanların dünyasına olumlu bir mesaj gönderecek ve karşılığında küresel güvenliği güçlendirecektir.

Türkiye'nin AB üyeliği, bugün sıkıntılı durumda olan Müslüman dünyasına bir mesaj gönderecektir: İslam dünyası aksini düşünmediği takdirde, Batı İslamiyet ve demokrasinin bağdaşabileceğine inanmaktadır. Avrupa Birliği'nin bugünkü sınırları içinde, hakları kanunlarca korunan 15 milyon civarında Müslüman yaşamaktadır. Kısmen Müslüman olan Arnavutluk ve Bosna'nın da AB üyeliğine adaylığı aynı derecede geçerlidir. Bu aç daha da genişleyebilir.

Türkiye'nin üyeliği yalnız Avrupa için değil, aynı zamanda Müslüman dünyası için de, bu iki büyük medeniyetin kaderinin her zaman çatışmak olmadığını göstermesi açısından tarihi bir fırsat olacaktır.

Vural Öger "Avrupalılar, Türkiye'nin üyeliğinin kendileri için ne kadar yararlı olacağını unutuyorlar. Batı ülkeleri için bugünün ve yarının sorunu artık komünizm değil, kökten İslamcılıktır. İslam ve demokrasiyi, İslam ve insan haklarını, İslam ve piyasa ekonomisini bağdaştırmaya çalışan bir ülkeyi ağırlamak Avrupa için belki de büyük bir şans olabilir" diyor.

Siyasi ve ekonomik açıdan istikrarlı ve Batı'ya yönelmiş bir Türkiye, İslam köktencilğine karşı önemli bir denge unsuru.

Her şeyden önce Türkiye, doğuya ve din ve devlet işlerinin ayrılığını esas alan batı kültürlerinden ıslama uzanan bir köprüdür.

Hıristiyanlık, İslam ve Yahudilik arasında bir uzlaşmanın mümkün olduğunu ortaçağda Endülüs deneyimi göstermiştir,

Birlik, halkların barışmasına dayalı, insani ve Yahudi- Hıristiyan değerler üzerine kurulmuş siyasal bir projedir. Bu topraklar, diğer duyarlılıklara ve 20'li yıllarda Devlet ile dini ayıran, nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan Türkiye'ye hiç bir zaman kapanmamalıdır. Avrupalılar, sınırlarını İstanbul kapıları olarak belirlerse, evet, uygarlıklar çatışması olacaktır. Evet, AB içindeki bir Türkiye daha istikrarlı olacaktır. Bu nedenle genişlemeyi bir tehdit olarak görmek yerine karşılıklı zenginleşme olarak görmek gerekir.

Rühe: Müslüman bir nüfusa sahip böyle büyük bir devleti mütemediyen demokrasi ve insan haklarıyla bağlamakta başarılı olunursa, o zaman bunun, tüm dünyadaki 1.8 milyar Müslüman üzerinde çok büyük etkileri olacaktır. Bunda başarılı olunursa, bu, Avrupa istikrar politikasının dünya politikasına bir katkısı olacaktır.

Türk İslamı, özellikle de bir gün Avrupa Birliği'nde yerini bulursa, tüm Müslüman dünyası için referans görevi yapabilecektir. Bu demek değildir ki, Türkiye'de tüm meseleler çözümlenmiştir, özellikle de hep tartışma konusu olan dinin kamu alanında yeri gibi. Veya Bab-ı Ali dönemindeki gibi çok kültürlülüğün ve çok dinliliğin yeri olarak kalmaya devam eden modern Türkiye'de laikliğin geleceğinin hep otoriter ve askeri bir usule dayandırılmayacağı gibi.

Türkiye'yi AB'ye almak, kültürlerin bir arada yaşayabileceklerini, İslamiyet'in Batı kültürü ile bağdaştığını ispat etmeye yarayacaktır.

Türkiye'deki İslami bir demokrasi, Avrupa için doğuya, Müslüman dünyasına açılan bir köprü sunar. Bu da, yabancı olan her şeye düşman yeni aşırı sağın siyasetini besleyen İslam fobisi sorununu çözmesini sağlar.

İstikrarlı ve demokratik bir Türkiye'yi desteklemek, hem Türklerin, hem de komşularının yararına olduğu gibi, sorun içindeki İslam dünyasının gelecek için düşündüklerine de umut mesajı vermektedir. Bu mesaj iki boyutludur: Demokrasi ve Müslümanlık uyuşamaz değildir ve demokratik bir Müslüman ülke Avrupa parlamentolarında kabul görmektedir.

HUNTINGTON'UN TEZİ VE TÜRKİYE

Huntington 1993 yılında kaleme aldığı ünlü makalesinde: “Benim tezim bu yeni dünyada mücadelenin esas kaynağının öncelikle ideolojik ve ekonomik olmayacağı. İnsansoyu arasındaki büyük bölünmeler ve hâkim mücadelenin kaynağı kültürel olacak. Ulus devletler dünyadaki olayların yine en güçlü aktörleri olacak fakat, global politikanın asıl mücadeleleri farklı medeniyetlere mensup grup ve uluslar arasında meydana gelecek.

Medeniyetlerin çatışması global politikaya hâkim olacak. Medeniyetler arasındaki fay hatları geleceğin çatışma hatlarını oluşturacak.” diyordu.

Huntington’un “medeniyetlerin çatışması” tezinde özellikle vurgulanan husus; önümüzdeki dönemde Çin ve İslam medeniyetlerinin Batı medeniyeti ile çatışacak olması; Türkiye’nin de bir İslam ülkesi olması sebebiyle, Batı medeniyeti içinde yer alamayacağı; Avrupa tarafından kabul edilmeyeceği; dolayısıyla Türkiye’nin İslam medeniyetinin lider ve merkez ülkesi olması gerektiğidir. Bunun şartı da Huntington’a göre Türkiye’nin Kemalizmi reddetmesidir. Huntington’un ve benzeri görüşte olanların bu kanaate sahip olmalarının temelinde, bizim de sık sık vurguladığımız “Türkiye’nin iki uygarlık (İslam-Hıristiyan ye da Doğu-Batı) arasında bir köprü olma” diskuru vardır. Huntington’a göre bu durum sonuçta Türkiye’nin “ne o, ne bu” olduğunu, yani her ikisi de olamadığını ve kültürel açıdan “bölünmüş” bir ülke olduğunu ortaya koymaktadır. Huntington ve onun gibi düşünönlere göre Türkiye’nin önündeki en önemli açmaz ve çıkmaz budur; iki farklı “medeniyet” arasında, her iki medeniyete de mensup olamamak.

Türkiye, Huntington’un tanımlamasıyla Rusya ve Meksika gibi kültürel açıdan “bölünük” bir ülkedir ve Avrupa’nın ye da AB üyesi ülkelerin Türkiye’yi kendi bünyelerine almakta tereddütlü, ikircikli ye da aşırı temkinli davranmalarının temelinde de bu vardır.

Halbuki bir yanda yüzünü Batı’ya dönüp; öte yanda arkasında Doğu’nun mirasını taşımak; bir yanda bir İslam ülkesi olup öte yan da laik-demokrat ülke sıfatı taşımak; Türkiye’ye eşi benzeri bulunmayan bir konum kazandırmaktadır. İnançlarından vazgeçmeden Batının değerlerinin, ideallerinin ve kurumlarının alınabileceğini İslam dünyasına gösteren en güzel örnektir.

Türkiye’nin 80 yıllık geçmişi bu tereddütleri, ikirciklikleri ve ön yargıları yok edecek kesin tavırlarla doludur. Türkiye’nin, şu ye da bu sebeple, şu ye da bu zamanda “laik” ve “demokrat” karakterinden kopmayacağı; Cumhuriyetin ilanından itibaren Türkiye’nin yüzünün hep Batı’ya, Batılılaşmaya ve çağdaşlaşmaya dönük olduğu Avrupa’nın çok iyi bildiği bir gerçektir..

Huntington’un tezinde olsun, diğör Batılı aydınların görüşlerinde olsun, “farklılık” kavramı önemli bir yer tutmaktadır. Eğer kültürel farklılığın özüne “din” konulursa Türkiye ile Batı yani Avrupa arasında bir farklılık vardır; ama böyle bile olsa “farklılıklar yüzünden çatışmanın” değil, “farklılıklarla birlikte zenginleşerek yaşamanın” asıl olduğu; unutulmamalıdır. İslam medeniyetinin Batı medeniyeti için tehlike olmadığı, bu iki medeniyet arasında çatışma olamayacağı, Avrupa’daki Türk nüfusunun bugüne kadarki tutum ve davranışları örnektir.

Asıl savaş terör, uyuşturucu, insan haklarının ihlali gibi “barbarlığı” temsil eden suçlarla, bunların karşıtı değerleri ifade eden “uygarlık” arasında olacaksa; ve devletler barbarlığa karşı işbirliğine gireceklerse; Türkiye de bu savaşta safı bellidir ve Avrupa ülkeleriyle tam bir işbirliği içindedir.

Türkiye’nin jeopolitik konumu; bulunduğu bölgenin özelliği ve periferisindeki ülkelerle olan kültürel ve tarihi ilişkileri; özellikle ekonomik-ticari bağlamda Avrupa ile Avrasya-Orta Asya-Ortadoğu arasında bir katalizör olabilme fırsatı vermiştir. Bu rolü –her iki tarafın da işine gelecek şekilde- hakkıyla oynayabileceği konusunda Türkiye’ye güvenilmelidir..

Huntington'un Türkiye'ye ilişkin öngörüsü Türkiye'nin Avrupa'dan uzaklaşması ve kopmasıyla gerçekleşebilir. Halbuki bugün Türkiye bütün gücüyle Avrupa'nın kapısını zorlamaktadır.

Türkiye, Huntington'ın "medeniyetlerin çatışacağı" tezine ölümcül bir darbe vurabilir. 11 Eylül sonrasında yalnız AB ve ABD'nin değil tüm dünyanın buna şiddetle ihtiyacı var.

Huntington 1997 yılında Türkiye'de verdiği konferansta ise, eski görüşünü bir kenara bırakmış gibi gözüküyor ve dünyada bazı değerleri evrenselleştirmeye uğraşmak yerine kültürlerin ve medeniyetlerin sahip oldukları ortak değerleri, Konfüçyanizm, İslâm, Batı medeniyetleri ile Hıristiyanlık vs. arasındaki müşterekleri keşfetmemiz gerektiğine inandığını açıklıyordu: "Ortak nelere sahiptirler? Farklı olacağını kabul ederek bakıldığında çok fazla müşterek değerlerin olduğu görülecektir. Ve eğer gelecek yıllarda makûl ve huzurlu bir dünyaya sahip olmak istiyorsak, bu müşterekleri vurgulamak ve geliştirmek zorundayız. "(Samuel Huntington, Türkiye Konferansı (Sermâye Piyasası Kurulu); Türkçe çev., Sadrettin Karahocagil, Salı Konferansları içinde, 227–243, Ankara–1997)